

وزارت معارف
معینیت انکشاف نصاب تعلیمی و تربیة معلم
ریاست عمومی انکشاف نصاب تعلیمی
و تألیف کتب درسی

درسی

صنف چهارم

سال چاپ: ۱۳۹۶ هـ ش

دری - صنف چهارم

کتاب درسی مربوط وزارت معارف بوده، خرید و فروش آن جداً
ممنوع است، با متخلفین برخورد قانونی صورت می گیرد.
moe.curriculum@gmail.com

سرود ملی

دا عزت د هر افغان دی
هر بچی یې قهرمان دی
د بلوڅو د ازبکو
د ترکمنو د تاجکو
پامیریان، نورستانیان
هم ایماق، هم پشه پان
لکه لمر پر شنه آسمان
لکه زره وي جاویدان
وایو الله اکبر وایو الله اکبر

دا وطن افغانستان دی
کور د سولې کور د تورې
دا وطن د ټولو کور دی
د پښتون او هزاره وو
ورسره عرب، گوجر دي
براهوي دي، قزلباش دي
دا هیواد به تل ځلیري
په سینه کې د آسیا به
نوم د حق مودی رهبر

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

وزارت معارف

معینیت انکشاف نصاب تعلیمی و تربیہ معلم
ریاست عمومی انکشاف نصاب تعلیمی
و تألیف کتب درسی

درسی

صنف چہارم

سال چاپ: ۱۳۹۶ هـ. ش.

مؤلفان

- سر مؤلف شکیلا شمس هاشمی عضو علمی دیپارتمنت دری ریاست انکشاف نصاب تعلیمی.
- مؤلف مدینه شکیب عضو علمی دیپارتمنت دری ریاست انکشاف نصاب تعلیمی.
- مؤلف شگوفه صفا عضو علمی دیپارتمنت دری ریاست انکشاف نصاب تعلیمی.

ایدیت علمی و مسلکی:

- معاون سر مؤلف مریم منزہ کوهستانی.

ایدیت زبانی

- مؤلف فرزانه شریف عضو علمی دیپارتمنت دری ریاست انکشاف نصاب تعلیمی.

کمیته دینی، سیاسی و فرهنگی

- دکتور عنایت الله خلیل هدف.
- حبیب الله راحل مشاور وزارت معارف در ریاست عمومی انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی.

کمیته نظارت

- دکتور اسد الله محقق معین انکشاف نصاب تعلیمی و تربیه معلم.
- دکتور شیر علی ظریفی مسؤول پروژه انکشاف نصاب تعلیمی
- دکتور محمد یوسف نیازی سرپرست ریاست عمومی انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی

رسام: نادر علی یوسفی

طرح و دیزاین: عنایت الله غفاری

تنظیم امور چاپ: محمد کبیر حقمل رئیس نشرات و اطلاعات وزارت معارف.

بسم الله الرحمن الرحيم

پیام وزیر معارف

سپاس بیکران آفریدگاری را که انسان را در احسن تقویم آفرید و او را قدرت بیان بخشید و به زیور علم و اندیشه آراست و درود بی پایان بر پیامبر مکرم اسلام حضرت محمد مصطفی - صلی الله علیه وسلم - که معلم بزرگ انسانیت است و پیامآور رحمت و هدایت و روشنایی.

تعلیم و تربیت نقطه آغاز هر تحول و سنگ بنای توسعه در هر جامعه است. هدف اصلی تعلیم و تربیت به فعلیت رساندن نیروهای بالقوه انسان و شگوفای ساختن استعدادهای درونی وی است.

کتاب درسی یکی از ارکان مهم در فرایند تعلیم و تربیت محسوب می شود که همگام با تحولات و پیشرفت های علمی نوین و مطابق با نیازمندی های جامعه تهیه و تألیف میگردد و باید دارای ظرفیت و ظرافتی باشد که بتواند آموزه های دینی و اخلاقی را توأم با فرآورده های علوم جدید با میتودهای نوین به شاگردان منتقل کند.

کتابی که اکنون در اختیار شما قرار دارد، بر اساس همین ویژه گی ها تهیه و تألیف شده است. سعی وزارت معارف همواره بر این بوده که نصاب تعلیمی و کتب درسی معارف کشور، متکی بر مبانی تعلیم و تربیت اسلامی و حفظ هویت ملی، مطابق با معیارهای علمی و روشهای تربیتی نوین بوده، استعدادهای دانش آموزان را در همه زمینه های اخلاقی و علمی شگوفای گرداند و قدرت تفکر، ابتکار و حس جستجوگری را در آنها تقویت بخشد. ترویج فرهنگ گفتگو و رواداری، تقویت حس وطن دوستی، مهربانی، گذشت و همبستگی از خواست های دیگر وزارت معارف است که باید در کتب درسی متبلور باشد.

کتاب های درسی بدون داشتن معلم خوب و مسلکی نمی تواند اهداف مورد نظر را بر آورده سازد. معلم یکی از ارکان مهم تعلیم و تربیت و مجری برنامه های آموزشی و تربیتی است. از معلمان و آموزگاران خوب، متعهد و دلسوز کشورم که ستیزه با سیاهی و نادانی را پیشه خود ساخته اند، صمیمانه آرزومندم که با تطبیق دقیق و مخلصانه نصاب تعلیمی، کودکان و جوانان میهن را بسوی فتح قله های رفیع دانش، اخلاق و معنویت رهنمون گردند.

کامیابی نظام آموزشی کشور بدون همکاری جدی مردم غیر ممکن است. ازین رو از همه اقشار و افراد ملت شریف افغانستان، بخصوص از خانواده ها و اولیای محترم شاگردان خواهشمندم که از هیچگونه همکاری در جهت تحقق اهداف معارف دریغ نورزند. همچنان از همه نویسندگان، دانشمندان، متخصصان تعلیم و تربیت و اولیای محترم شاگردان تقاضا می شود که با ارایه نظریات و پیشنهادهای سالم و نقدهای سازنده خود وزارت معارف را در بهبود هر چه بیشتر کتاب های درسی همکاری نمایند.

لازم میدانم از تمام مؤلفان دانشمند و کارمندان اداری و فنی وزارت معارف که در تهیه، تألیف، طبع و توزیع این کتاب زحمت کشیده اند و از همه نهادهای ملی و بین المللی که در زمینه چاپ و توزیع کتب درسی همکاری نموده اند، قدردانی و تشکر نمایم.

در اخیر از خداوند منان استدعا دارم که به لطف بی پایان خود، ما را در تحقق آرمان های مقدس معارف یاری رساند. إنه سمیع قریب مجیب.

دکتور اسدالله حنیف بلخی

وزیر معارف

فهرست عنوان ها

شماره درس	درس	ساعت های درسی	صفحه
درس اول	حمد	سه ساعت درسی	۱
درس دوم	نعت	سه ساعت درسی	۳
درس سوم	حضرت عمر فاروق (رض)	سه ساعت درسی	۵
درس چهارم	نماز	سه ساعت درسی	۷
درس پنجم	تقوا و پرهیزگاری	سه ساعت درسی	۹
درس ششم	ترانه بهار	سه ساعت درسی	۱۱
درس هفتم	زراعت و نهال شانی	سه ساعت درسی	۱۳
درس هشتم	اسم	سه ساعت درسی	۱۵
درس نهم	اهمیت کتاب	سه ساعت درسی	۱۷
درس دهم	وقت شناسی	سه ساعت درسی	۱۹
درس یازدهم	کسب علم و دانش	سه ساعت درسی	۲۱
درس دوازدهم	خواجه عبدالله انصاری	سه ساعت درسی	۲۳
درس سیزدهم	اسم ساده	سه ساعت درسی	۲۵
درس چهاردهم	مهربان، مثل آفتاب	سه ساعت درسی	۲۷
درس پانزدهم	نثار وطن	سه ساعت درسی	۲۹
درس شانزدهم	نصایح	سه ساعت درسی	۳۱
درس هفدهم	صوفی عبدالحق بیتاب	سه ساعت درسی	۳۳
درس هجدهم	اسم مفرد و جمع	سه ساعت درسی	۳۵
درس نوزدهم	ادبیات عامیانه	سه ساعت درسی	۳۷
درس بیستم	زگهواره تا گور دانش بجوی	سه ساعت درسی	۳۹
درس بیست و یکم	مادر	سه ساعت درسی	۴۱
درس بیست و دوم	صحت و سلامت	سه ساعت درسی	۴۳
درس بیست و سوم	ضرب المثل ها	سه ساعت درسی	۴۵

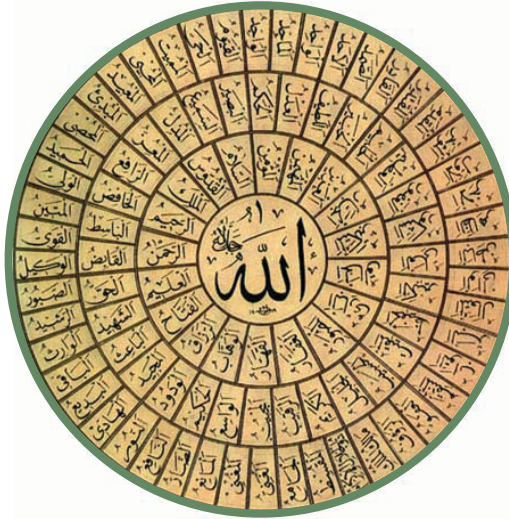

شماره درس	درس	ساعت‌های درسی	صفحه
درس بیست و چهارم	اسم مرکب و مشتق	سه ساعت درسی	۴۷
درس بیست و پنجم	اندرزها	سه ساعت درسی	۴۹
درس بیست و ششم	آزادی	سه ساعت درسی	۵۱
درس بیست و هفتم	ترحم بر حیوان‌ها	سه ساعت درسی	۵۳
درس بیست و هشتم	صفت و رابطه آن با اسم	سه ساعت درسی	۵۵
درس بیست و نهم	حادثهٔ ترافیکی	سه ساعت درسی	۵۷
درس سی ام	حکایت	سه ساعت درسی	۶۱
درس سی و یکم	رادیو	سه ساعت درسی	۶۳
درس سی و دوم	سخنانی از سعدی	سه ساعت درسی	۶۵
درس سی و سوم	عدد	سه ساعت درسی	۶۷
درس سی و چهارم	صلح و آشتی	سه ساعت درسی	۶۹
درس سی و پنجم	محمود طرزی	سه ساعت درسی	۷۱
درس سی و ششم	رسامی‌های من	سه ساعت درسی	۷۳
درس سی و هفتم	لطیفه	سه ساعت درسی	۷۵
درس سی و هشتم	ضمیر	سه ساعت درسی	۷۷
درس سی و نهم	علم و هنر	سه ساعت درسی	۷۹
درس چهلم	پاکیزه‌گی محیط	سه ساعت درسی	۸۱
درس چهل و یکم	میرویس نیکه	سه ساعت درسی	۸۳
درس چهل و دوم	حکایت	سه ساعت درسی	۸۵
درس چهل و سوم	هلال احمر	سه ساعت درسی	۸۷
درس چهل و چهارم	پنسل چگونه اختراع شد؟	سه ساعت درسی	۹۱
درس چهل و پنجم	حکایت	سه ساعت درسی	۹۳
درس چهل و ششم	تأسیسات اجتماعی	سه ساعت درسی	۹۵

حمد

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند و صفتهای خداوند ﷻ را بدانند.

پرسش‌ها

۱. چرا ما هر کار خیر را با نام خداوند ﷻ آغاز می‌کنیم؟
۲. الله ﷻ را به کدام نام‌ها یاد می‌کنیم؟

آنکه باشد خالق کون و مکان
 قوهٔ نطق و بیان بخشیده است
 تا که باشد مردمان را رهبری
 هست بی شک بهترین انبیاء
 رهنما و رهبر قرآن گذاشت
 بر وی و بر آل و اصحابش درود

شکرگویم بر خدای مهربان
 آنکه ما را جسم و جان بخشیده است
 کرده نازل هر زمان پیغمبری
 نام پاک او محمد مصطفی
 بهترین چیزی که بهر ما گذاشت
 باد هر دم از خداوند ودود

شیخ عطار

فعالیت ها

بخوان و بنویس

- متن درس را با آواز بلند بخوانید.
- کلمه‌های (شکر ، خالق، کون و مکان) را در جمله‌های مناسب به کار ببرید و بنویسید.
- از میان کلمه‌های زیر، کلمه‌های هم معنا را جدا کنید و در کتابچه‌های خود پهلوی هم بنویسید:

خورشید، آسمان، دانش، سپهر، الله، کردگار، علم، خدا، عقل، آفتاب،
مثال: سپهر = آسمان

بشنو و بگو

- خداوند (ج) چه چیزها را خلق نموده است؟
 - الله (ج) برای کی قرآن کریم را نازل کرده است؟
 - بیت زیر را معنا کنید:
- آنکه ما را جسم و جان بخشیده است قوه نطق و بیان بخشیده است
کرده نازل هر زمان پیغمبری تا که باشد مردمان را رهبری

به دوستان بگو

شیخ فریدالدین عطار شاعر اواخر قرن ششم و آغاز قرن هفتم هجری است. عطار با داشتن آثار متعدد در میان شاعران ممتاز است.

لغت ها

شماره	لغت	معنا	شماره	لغت	معنا
۱	کون و مکان	زمین و آسمان	۵	اصحاب	هم صحبتان
۲	نطق	بیان	۶	درود	دعا
۳	ودود	بسیار مهربان	۷	انبیا	پیامبران
۴	قرن	دوره صد ساله، وقت و زمان	۸	متصوف	صوفی، درویش

متن شعر را در کتابچه‌های خود بنویسید.

حضرت محمد ﷺ

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند و بنویسند، با صفت‌ها و اخلاق حضرت محمد ﷺ بیشتر آشنا شوند.

پرسش‌ها

۱. در باره حضرت محمد ﷺ چه می‌دانید؟
۲. گفته می‌توانید که حضرت محمد ﷺ در چند ساله‌گی از جهان رحلت کرد؟

پیشوایی چو مصطفی داریم	شکر حق را که پیشوا داریم
سرور خاتم و نگین همه	مهتر و بهتر و گزین همه
او طریقت عیان کند ما را	او شریعت بیان کند ما را
تا به روز جزا پیاپی باد	صلوات خدا بر وی باد
دوستدار چهار یار وی ایم	امت او و دوستدار وی ایم

نظامی گنج‌یه‌یی

فعالیت ها

بخوان و بنویس

- متن درس را با آواز بلند بخوانید.
- شعر زیر را دقیق بخوانید و مفهوم آن را در چند جمله بنویسید.
- شکر حق را که پیشوا داریم
- پیشوایی چو مصطفی داریم
- او شریعت بیان کند مارا
- او طریقت عیان کند مارا

بشنو و بگو

- حضرت محمد ﷺ کی بود؟
- معنای واژه‌های زیر را بگویید:
(طریقت، عیان، صلوات)
- در گروه‌ها پیرامون صفت‌های نیک آن حضرت ﷺ بحث نمایید.

به دوستان بگو

حضرت محمد ﷺ آخرین پیامبران است که در شهر مکه مکرمه به دنیا آمد. حضرت محمد ﷺ در سن چهل سالگی در غار حرا به پیامبری مبعوث شد و قرآن کریم بر وی نازل گردید.

لغت ها

شماره	لغت	معنا	شماره	لغت	معنا
۱	مبعوث	فرستاده شده	۴	پیشوا	رهبر
۲	رسالت	پیامبری	۵	نفقه	آنچه صرف عیال و اولاد کنند.
۳	بعثت	فرستادن	۶	عیان	آشکار

متن درس را در کتابچه‌های خود بنویسید.

حضرت عمر فاروق رضی الله عنه

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند، شخصیت بزرگوار اسلام حضرت عمر فاروق رضی الله عنه را بشناسند.

۱. کی خلفای راشدین را نام گرفته می‌تواند؟
۲. حضرت عمر رضی الله عنه یار چندم حضرت محمد صلی الله علیه و آله بود؟

حضرت عمر رضی الله عنه پسر خطاب از بزرگان صحابه کرام بود که بعد از رحلت حضرت ابو بکر صدیق رضی الله عنه به خلافت رسید؛ چون حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله لقب وی را فاروق گذاشت، به عمر فاروق مشهور شد.

حضرت عمر فاروق رضی الله عنه در زمان خلافتش با همه مردم در تماس بود. خانه، لباس و خوراکش از دیگران برتر نبود و همیشه از طرف شب به خانه‌ها و کوچه‌ها می‌رفت تا از احوال مردم با خبر شود.

در زمان خلافت حضرت عمر رضی الله عنه چنان عدالت برقرار بود که تا امروز جهان اسلام به آن افتخار می‌کند. وی بعد از ده سال و شش ماه خلافت توسط یک شخص منافق به نام ابو لؤلؤ به عمر (۶۳) ساله‌گی در هنگام ادای نماز صبح، به شهادت رسید.

فعالیت ها

بخوان و بنویس

- متن درس را خاموشانه بخوانید.
- متن درس را با آواز بلند بخوانید.
- متضاد کلمه‌های: شب، آسان و عدالت را بنویسید.
- کلمه‌های زیر را در جمله‌های مناسب به کار برده در کتابچه‌های خود بنویسید و

بخوانید:

* خلافت

* عدالت

* مشهور

بشنو و بگو

- حضرت عمر فاروق رضی الله عنه کی بود؟
- در مورد عدالت حضرت عمر فاروق چه می‌دانید؟
- معنای کلمه‌های زیر چیست؟
- فاروق، عدالت، مجروح

به دوستان بگو

در زمان خلافت حضرت عمر رضی الله عنه چنان عدالت برقرار بود که تا امروز جهان به آن افتخار می‌کند.

لغت ها

شماره	لغت	معنا	شماره	لغت	معنا
۱	فاروق	فرق کننده حق و باطل	۴	لقب	اسمی که کسی به آن شهرت پیدا کند.
۲	عدالت	انصاف، داد	۵	افتخار	فخر کردن، بالیدن
۳	خلیفه	جانشین	۶	مجروح	زخمی

کلمه‌های جدید درس را در جمله‌های مناسب به کار برده در کتابچه‌هایتان بنویسید.

نماز

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند و مفهوم آن را بدانند.

پرسش‌ها

۱. در تصویر چه می‌بینید؟
۲. در یک شبانه روز چند وقت نماز می‌خوانیم؟

زجا برخیز هنگام نماز است
در رحمت به روی خلق باز است
به آداب مسلمانی وضو کن
به سوی قبله با اخلاص رو کن
تمام لحظه‌ها دل گیرد آرام
به صبح و ظهر، عصر و مغرب و شام

محمد جواد محبت

سحر آمد موذن بانگ برداشت
زهر گل دسته‌یی آواز برخاست
اگر خواهی نشاط صبحدم را
ز آب پاک جان را روشنی ده
چه خوش باشد که با یاد خداوند
چه خوش باشد نماز پنجگانه

فعالیت ها

بخوان و بنویس

- متن درس را با آواز بلند بخوانید و معنا کنید.
- بیت زیر را در کتابچه‌های خود بنویسید و آن را با کلمه‌های مناسب تکمیل نمایید:
چه خوش که با خداوند
تمام دل گیرد.....
- معنای کلمه‌های زیر را در کتابچه‌های خود بنویسید:

* بانگ

* نشاط

* رحمت

بشنو و بگو

- در این درس به انجام چه کارهایی اشاره شده است؟
- پیام درس چیست؟

به دوستانت بگو

از جمله پنج بنای اسلام، رکن دوم آن نماز است که خداوند ﷻ بر آن تأکید بیشتر نموده است تا مومنان، نمازهای پنجگانه را در وقت معین آن ادا کنند؛ زیرا دل‌ها با یاد خداوند متعال آرام می‌گیرد.

لغت ها

شماره	لغت	معنا	شماره	لغت	معنا
۱	مؤذن	آذان دهنده	۵	اخلاص	عقیده پاک
۲	بانگ	صدا	۶	ظهر	پیشین
۳	رحمت	بخشش	۷	عصر	دیگر
۴	نشاط	خوشی	۸	مغرب	شام

واژه‌های جدید درس را در جمله‌های مناسب به کار برده در کتابچه‌های خود بنویسید.

تقوا و پرهیزگاری

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند، به اجرای اعمال شایسته و نیک عادت کنند.

۱. آیا می‌دانید که انجام دادن کارهای نیک باعث چه می‌شود؟
۲. خداوند ﷻ انسان‌های با تقوا را چرا دوست دارد؟

تقوا و پرهیزگاری صفت نیکو و پسندیده است. خداوند ﷻ همه انسان‌ها را برابر خلق کرده است. پرهیزگاری و تقوا در پیشگاه خداوند ﷻ سبب برتری یک انسان بر انسان دیگر است.

اسلام بر ما امر می‌کند تا متقی و پرهیزگار باشیم. به هر کار و وظیفه‌ی که گماشته می‌شویم، خیانت نکنیم، دروغ نگوییم، حقوق دیگران را مراعات کنیم، خداوند ﷻ را در همه جا ناظر اعمال خود بدانیم، اوامر او را به جا کرده، از نواهی او اجتناب نماییم.

حکایت می‌کنند: وقتی ابراهیم ادهم عارف مشهور کشور ما باغبانی می‌کرد. روزی صاحب باغ از او انار خواست. یک طبق انار آورد، انار ترش بود. صاحب باغ گفت: برو، انار شیرین بیاور. طبق دیگر آورد، آن هم ترش بود. دفعه سوم باز انار آورد، ترش بود. صاحب باغ گفت: تو باغبان استی اما انار شیرین و ترش را نمی‌دانی؟ ابراهیم در جواب گفت: من باغبان استم. وظیفه من نگهداری و تربیت درخت‌ها و میوه‌ها است، نه خوردن میوه. صاحب باغ گفت: «بدین پرهیزگاری که تو داری، گمان می‌کنم که ابراهیم ادهم استی.»

تقوا و پرهیزگاری در پاکی نفس نقش مهم دارد و برای انسان اعتبار و

بزرگی می‌بخشد. اشخاص متقی و پرهیزگار در هر جا احترام می‌شوند و مورد لطف خداوند ﷺ قرار می‌گیرند.

فعالیت‌ها

بخوان و بنویس

- متن درس را در وقت معین خاموشانه بخوانید و نکات مهم آن را بیرون نویس کنید.
 - واژه‌های زیر را در جمله‌های مناسب به کار برده در کتابچه‌های خود بنویسید:
- تقوا، پیروی، ناظر، باغبان
- از چهار جواب یکی را تأیید کنید: متقی به معنای:

- مهربانی - رحم کردن - پرهیزگار - نامهربانی

بشنو و بگو

- اسلام بر ما چه امر کرده است؟
- در گروه‌های کوچک تقسیم شده پیرامون اهمیت تقوا و پرهیزگاری صحبت کنید.

به دوستان بگو

خداوند ﷺ همه انسان‌ها را برابر خلق کرده است، پرهیزگاری و تقوا در پیشگاه الله ﷻ سبب برتری یک انسان بر انسان دیگر است.

ابراهیم ادهم: ابو اسحاق ابراهیم بن ادهم از شهزاده‌گان بلخ بود که در زهد و تقوا و خدانشناسی مشهور بود.

لغت‌ها

شماره	لغت	معنا	شماره	لغت	معنا
۱	تقوا	پرهیزگاری	۵	ادهم	سیاه، سیاه‌رنگ
۲	فضیلت	بزرگی، برتری	۶	اجتناب	دوری کردن
۳	عارف	خدا شناس	۷	ناظر	نظر کننده، بیننده
۴	نواهی	جمع نهی - نهی یعنی منع شده			

در مورد تقوا و پرهیزگاری چند سطر در کتابچه‌های خود بنویسید.

ترانه بهار

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند و خصوصیات فصل بهار را بدانند.

پرسش‌ها

۱. در تصویر چه می‌بینید؟
۲. بهار چندمین فصل سال است؟

گردیده بهار و موسم کار
افشانده گهر به بوستان ابر
جان بخش شده نسیم گلزار
خندیده گل و شگفته ازهار
هنگام بهار و وقت بذر است
گردیده وتر زمین نم دار

دهقان جوان، بیا به صحرا

باماله و بیل و یوغ و اسپار

بالیده به مرغزار سبزه
چوپان بچه‌های چُست و چالاک
گل‌های قشنگ رسته بسیار
بارمه خود روان به کهسار
افسرده‌گی رخت بسته از باغ
کس نیست در این حدیقه بیکار

دهقان جوان، بیا به صحرا

باماله و بیل و یوغ و اسپار

مایل

فعالیت ها

بخوان و بنویس

- متن درس را خاموشانه بخوانید.
- متن درس را با لحن و آهنگ مناسب بخوانید.
- کلمه‌های هم وزن را روی تخته بنویسید.

بشنو و بگو

- مفهوم بیت زیر را بگویید:
افشانده گهر به بوستان ابر خندیده گل و شگفته ازهار
- پیام اصلی درس چیست؟
- در گروه‌ها پیرامون مفهوم درس بحث کنید.

به دوستان بگو

بهار فصل زیبایی و دوباره زنده شدن طبیعت است. با آمدن بهار همه موجودات شاد و خرم و سرسبز می‌شوند. در بهار موسم کار و زحمت کشی آغاز می‌شود.

لغت ها

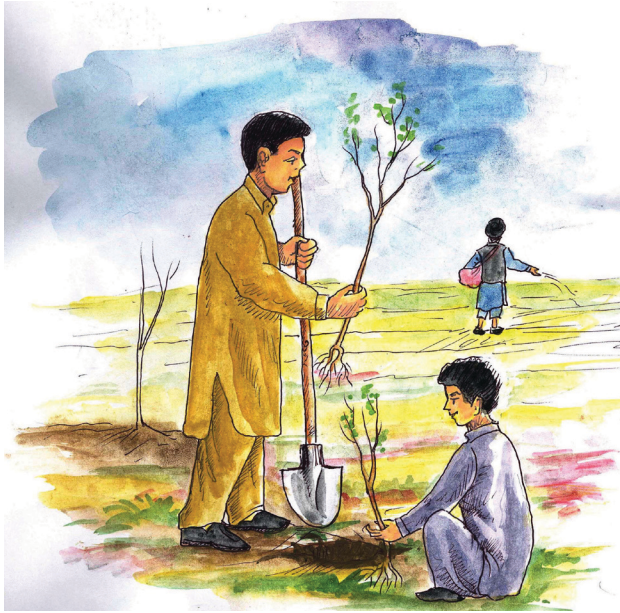
شماره	لغت	معنا	شماره	لغت	معنا
۱	نسیم	باد ملایم	۶	حدیقه	باغ
۲	فشانده	پاشیده	۷	و تر	زمین نمدارآماده کشت
۳	گهر	دانه قیمتی	۸	رسته	بلند شده، روییده
۴	ازهار	شگوفه‌ها	۹	مرغزار	سبزه زار
۵	بذر	کشت	۱۰	افسرده	پژمرده، اندوهگین

کلمه‌های (ازهار، بذر، حدیقه، نسیم، گهر و مرغزار) را در جمله‌های مناسب به کار ببرید.

زراعت و نهال‌شانی

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند، در مورد زراعت، نهال‌شانی و فواید آن آگاهی حاصل کنند.

پرسش‌ها

۱. در تصویر چه می‌بینید؟
۲. چه فکر می‌کنید ما برای چه کشت و زراعت می‌کنیم؟

زراعت و پرورش درختان یکی از عمده‌ترین راه‌های بلند بردن اقتصاد در هر کشور، است. میهن ما افغانستان یک مملکت زراعتی می‌باشد. آب و هوای افغانستان، زمینه بیشتر زراعت را مساعد می‌سازد. اکثر مردم افغانستان زراعت پیشه‌اند. زراعت و پرورش درختان دارای اهمیت اقتصادی زیاد می‌باشد. مردم زراعت پیشه ما ضرورت‌های زنده‌گی خود را از همین راه به دست می‌آورند و فرآورده‌های زراعتی خود را به کشورهای دیگر می‌فرستند. کشت، زراعت و پرورش درختان علاوه بر اهمیت اقتصادی برای سرسبزی،

محکم شدن خاک در برابر سیلاب‌ها، جلوگیری از خشک سالی، پاک شدن هوا و صحت انسان‌ها مفید است.

با در نظر داشت اهمیت‌های فراوان اقتصادی و نگهداری محیط زیست؛ باید مردم و حکومت با هم در زمینه ترویج و رشد بیشتر زراعت در کشور توجه جدی مبذول بدارند و از این راه اقتصاد کشور را بلند برند.

فعالیت‌ها

بخوان و بنویس

- متن درس را با آواز بلند بخوانید.
- واژه‌های مشکل درس را روی تخته بنویسید و بخوانید.
- چند سطر متن درس را روی تخته املا بنویسید.

بشنو و بگو

- زراعت و نهال‌شانی چه اهمیت دارد؟
- زراعت چه اهمیت دارد.
- در گروه‌ها پیرامون حفظ و مراقبت نهال‌های غرس شده صحبت نمایید.

به دوستان بگو

افغانستان یک کشور زراعتی است که تمام مردم آن به زراعت و نهال‌شانی علاقه زیاد دارند. نهال‌شانی باعث سرسبزی و شادابی کشور عزیز ما می‌گردد؛ پس باید در حفظ و مراقبت نهال‌های غرس شده سهم فعال گرفته و دیگران را نیز تشویق نماییم.

شماره	لغت	معنا	شماره	لغت	معنا
۱	مساعد	آماده	۳	کسب	کسب و کار
۲	ترویج	رواج دادن	۴	فراورده	پیداوار

چند جمله در مورد اهمیت زراعت و نهال‌شانی در کتابچه‌های خود بنویسید.

دستور زبان

اسم

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند ، بنویسند با اسم و انواع آن آشنا شوند.

۱. اسم چند هم‌صنفی خود را بگویید.
۲. از چند ولایت، حیوان، و پرند نام برده می‌توانید؟

اسم

کلمه‌یی است که برای نامیدن انسان، حیوان ، نبات و غیره به کار می‌رود؛
مانند:

- ابن سینا کتاب قانون را نوشت.
- در جنگل‌های پکتیا و بادغیس درختان جلغوزه، پسته، بلوط و ارچه پیدا می‌شود.

اسم خاص

- اسمی است که بر موجود معلوم و مخصوص دلالت کند؛ مانند: کابل، نادیه، افغانستان، مهتاب و غیره.
- سعدی، فردوسی، مولانا جلال الدین محمد بلخی و حافظ از جمله شاعران مشهور زبان فارسی اند.
 - روزنامه‌های مشهور کشور ما عبارتند از: انیس، اصلاح، آرمان ملی، هیواد

و ...

اسم عام

اسم عام آن است که بین افراد همجنس مشترک باشد و بر هر یک از آن‌ها دلالت کند؛ مانند: مرد، زن، دختر، پسر، باغ، درخت، قلم و غیره.

- باد وزید و درخت را شکست.
- گنج بی رنج به دست نیاید.

فعالیت‌ها

بخوان و بنویس

- متن درس را خاموشانه بخوانید.
- متن درس را با آواز بلند بخوانید و اسم‌ها را در آن مشخص کنید.
- چند جمله روی تخته بنویسید که در آن‌ها اسم عام و خاص به کار رفته باشد.

بشنو و بگو

- اسم چیست؟ آن را با مثال واضح سازید.
- اسم عام و خاص از هم چه فرق دارند؟
- نام شاعران و نویسندگان را که خواندید چه نوع اسم بودند؟

به دوستان بگو

- اسم کلمه‌یی است که برای نامیدن انسان، حیوان، نبات و غیره به کار می‌رود.
- اسم‌های هم‌نوع را اسم عام گویند.
- نام اشیا و اشخاص معین را اسم خاص گویند.
- کتاب قانون: در باره علم طب نگاشته شده است.

پنج جمله در کتابچه‌های خود بنویسید که در آن اسم عام و خاص به کار رفته باشد.

اهمیت کتاب

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند و اهمیت کتاب را بدانند.

۱. کدام کتاب را دوست دارید مطالعه کنید؟

۲. تا حال چند کتاب خوانده اید؟

کتاب وسیلهٔ اساسی آموزش و فراگیری دانش است. در کتاب، قصه‌ها، شعرها و مطالب بسیار خوب و خواندنی نوشته شده است. هر کسی کتاب بخواند، موضوعات بیشتر را یاد می‌گیرد. کتاب برای دوستداران خود راجع به مردم، وطن، ترقی، پیشرفت و تاریخ معلومات می‌دهد. کتاب با شما از زمین، آسمان، دریاها، کوه‌ها، جنگل‌ها و هر چیز دیگر سخن می‌گوید و معلومات و دانستنی‌های شما را زیاد می‌سازد.

دانشمندان کتاب را چراغ می‌گویند؛ همان طوری که چراغ خانه را روشن می‌سازد، کتاب هم چشم و قلب تاریک را روشن می‌سازد. اگر کتاب نمی‌بود، تمام علوم پس از مدتی به دست فراموشی سپرده می‌شد؛ پس برما لازم است تا به مطالعهٔ کتاب‌های گوناگون وقت بگذاریم کتاب‌های خود را حفاظت کنیم و نگذاریم که ورق‌های آن پاره شود؛ زیرا شاگردان دیگر نیز از آن استفاده خواهند کرد. شاعری در وصف کتاب سروده است:

بهترین هدیه که خواهید، منم
مونس روز و شب و سال شماست
از درو دشت کنم راز و نیاز

بهترین دوست که دارید، منم
هر ورق از رخ من حال شماست
می‌برم تان به سفرهای دراز

تا که از نیک و بد آگاه شوی
با وفا همدم تو کیست؟ کتاب

قصه‌ها گویمت از دیو و پری
نام زبیده من چیست؟ کتاب

فعالیت‌ها

بخوان و بنویس

- متن درس را دقیق بخوانید.
- مفهوم شعر را در چند جمله بنویسید.
- جمله‌های زیر را مرتب نموده روی تخته بنویسید:
- * راجع به خود دوستان کتاب برای دانشمند انسان‌های معلومات می‌دهد و مردم، ترقی و پیشرفت.
- * به دست سپرده می‌شد فراموشی، تمام پس از علوم مدتی نمی بود اگر کتاب.

بشنو و بگو

- معنای واژه‌های زیر را بگویید:
- * هدیه
- * مونس
- * حفاظت
- * کتاب‌های را که تا حال مطالعه کرده اید نام بگیرید.
- در گروه‌ها پیرامون اهمیت مطالعه صحبت کنید.

به دوستان بگو

کتاب وسیله‌ی اساسی فراگیری دانش است. از مطالعه‌ی کتاب مطالب زیادی را می‌آموزیم، کتاب برای ما در باره‌ی مردم، وطن، ترقی... و تاریخ انسان‌های دانشمند معلومات می‌دهد. اگر کتاب نمی بود تمام علوم پس از مدتی به دست فراموشی سپرده می‌شد؛ پس بر ما لازم است تا از کتاب‌های خود خوب حفاظت کنیم.

لغت‌ها

شماره	لغت	معنا	شماره	لغت	معنا
۱	علوم	جمع علم	۴	مونس	غمخوار
۲	وصف	ستایش، تعریف	۵	در	دروازه
۳	هدیه	تحفه	۶	آگاه	باخبر

دو بیت اول شعر را به نثر تبدیل نموده در کتابچه‌های خود بنویسید.

وقت شناسی

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند، اهمیت و ارزش وقت را بدانند.

۱. چطور باید از وقت خود استفاده نماییم؟
۲. ضایع نمودن وقت برای یک شاگرد چه ضرر دارد؟

شناختن وقت در زنده‌گی اهمیت و ارزش خاص دارد. وقت بزرگترین سرمایه انسان به شمار می‌رود که نباید آن را بیهوده سپری نمود؛ برای این که اوقات عزیزتان ضایع نشود، هر کدام باید تقسیم اوقات منظم داشته باشید تا از تلف شدن وقت جلوگیری به عمل آید.

مثلاً: وظایفی که به شما سپرده می‌شود باید آن‌ها را در وقت معین به صورت منظم انجام دهید و در آن غفلت نورزید. باید در درس‌هایتان کوشش نموده، بیشتر وقت خود را صرف آموختن علم و دانش نمایید؛ تا از تنبلی و بیکاری به کلی دور مانده، وقت خود را ضایع نکرده باشید.

فعالیت ها

بخوان و بنویس

- متن درس را خاموشانه بخوانید و کلمه‌های جدید آن را بیرون نویس کنید.
- جمله‌ها و کلمه‌های زیر را در کتابچه‌های خود نوشته و هر کلمه را به جمله‌ی مربوط آن وصل کنید.

- * اوقات خود را صرف اموختن نمایید. (وقت)
- * شناختن وقت در زنده‌گی خاص دارد. (علم و دانش)
- * بهترین سرمایه‌ی انسان به شمار می‌رود. (ارزش و اهمیت)

بشنو و بگو

- برای جلوگیری از تلف شدن وقت چه باید کرد؟
- معنای کلمه‌های زیر را بگویید:
- * غفلت
- * ضایع
- * بیهوده

به دوستان بگو

- وقت در زنده‌گی اهمیت و ارزش زیاد دارد و بزرگترین سرمایه‌ی انسان به شمار می‌رود؛ پس برای این که وقت ما ضایع نشود هر کدام باید تقسیم اوقات منظم داشته باشیم.

لغت ها

شماره	لغت	معنا	شماره	لغت	معنا
۱	بیهوده	بی فایده	۳	ضایع	از بین رفتن
۲	منظم	به ترتیب	۴	سرمایه	دارایی

تقسیم اوقات روزانه خود را در کتابچه‌های تان بنویسید.

کسب دانش

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند اهمیت علم و دانش را بدانند.

دانش طلب و بزرگی آموز

تا به فکرند روزت از روز

۱. آموختن علم و دانش بالای کی‌ها فرض است؟
۲. چرا علم می‌آموزیم؟

گردل نهی ای پسر بدین پند
از پند پدر شوی برومند
غافل منشین، نه وقت بازیست
وقت هنر است و کار سازیست
دانش طلب و بزرگی آموز
تا به نگرند روزت از روز
می کوش به هر ورق که خوانی
تاجمله مطالبش بدانی
هر چیز که دل بدان گراید
گر جهد کنی به دست آید

گفتن زمن، از تو کار بستن
بیکار نمی‌توان نشستن

نظامی

فعالیت ها

بخوان و بنویس

- متن درس را بخوانید و کلمه‌های جدید آن را بیرون نویس کنید.
- کلمه‌های (پند، هنر، دانش و جهد) را در جمله‌های مناسب به کار برده روی تخته بنویسید.

بشنو و بگو

- فراگیری علم و دانش باعث چه می‌شود؟
 - بیت‌های زیر را بخوانید و مفهوم آن را بیان کنید:
- دانش طلب و بزرگی آموز تا به نگرند روزت از روز
میکوش به هر ورق که خوانی تا جمله مطالبش بدانی

به دوستانت بگو

نظامی از جمله شاعران زبان فارسی است که از خود آثار زیادی در این زبان به میراث گذاشته است.

لغت ها

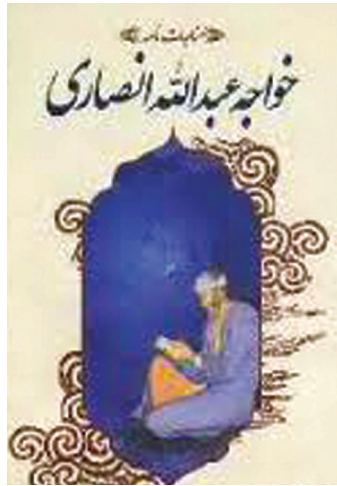
شماره	لغت	معنا	شماره	لغت	معنا
۱	برومند	کامیاب	۳	غافل	بی پروا
۲	کار بستن	عمل کردن	۴	جهد	سعی و کوشش

متن شعر را در کتابچه‌های خود بنویسید.

خواجه عبدالله انصاری

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند و با شخصیت‌های فرهنگی و ادبی کشور آشنا شوند.

۱. از چند شخصیت ادبی نام برده می‌توانید؟
۲. به نظر شما شناخت شخصیت‌های ادبی کشور به ما چه کمک می‌کند؟

خواجه عبدالله انصاری یکی از شخصیت‌های مشهور ادبی و عرفانی کشور ما است، وی در سال (۳۹۶) هجری قمری در شهر هرات متولد گردید و تحصیل خود را در همانجا به پایان رسانید. خواجه عبدالله دارای حافظه قوی بود؛ چنانچه صد هزار بیت از شاعران عرب را حفظ کرده بود. در علم تفسیر، حدیث و دیگر علوم مهارت و لیاقت خاصی داشت.

یکی از آثار مهم و مشهور او مناجات نامه می‌باشد. کلام وی دارای سوز و شور مخصوص است. وی در سال (۴۸۱) هجری قمری به عمر ۸۵ ساله گی در شهر هرات وفات یافت و در همانجا دفن گردید.

نمونه شعر:

صدسال در آتشم اگر مهل بود آن آتش سوزنده مرا سهل بود
بامردم نااهل مبادا صحبت کز مرگ بد تر صحبت نا اهل بود

فعالیت ها

بخوان و بنویس

- متن درس را با آواز بلند بخوانید و واژه‌ها را درست تلفظ کنید.
- واژه‌های شور، سوز، هرات و لیاقت را در جمله‌های مناسب به کار برده و در کتابچه های خود بنویسید.

بشنو و بگو

- خواجه عبدالله انصاری کی بود؟
- اثر مشهور خواجه عبدالله انصاری را نام بگیرید.
- معنای واژه‌های مهل و سهل را بگویید.

به دوستان بگو

مناجات نامه اثر ارزشمند خواجه عبدالله انصاری است که موضوع آن عرفان و ادب می‌باشد.

لغت ها

شماره	لغت	معنا	شماره	لغت	معنا
۱	سهل	آسان	۴	نا اهل	بی تربیت
۲	مهل	جا گزین	۵	انصار	یاری کننده
۳	شور	غوغا و فریاد	۶	عرفان	شناخت، آگاهی

واژه‌های جدید درس را در جمله‌های مناسب به کار برده در کتابچه‌های خود بنویسید.

دستور زبان

کلمه‌های ساده

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند، کلمه ساده را بشناسند.

گل	درخت	باغ	خانه
کتاب	درس	مکتب	بهار

۱. به نظر شما کلمه‌های داخل چوکات چه معنا دارند؟
۲. کی می‌تواند یک کلمه ساده بگوید؟

- نسرین همیشه کتاب مطالعه می‌کند.
- مرقد حضرت علی کرم الله وجهه در شهر مزار شریف است.
- احترام پدر و مادر وظیفه هر انسان می‌باشد.
- کابل پایتخت افغانستان است.
- در فصل بهار، باغ مکتب پر از گل می‌شود.
- چرا بهار را بیشتر از دیگر فصل‌ها دوست می‌داریم؟
- باغ ما گل‌های رنگارنگ دارد.

- عمر در مؤسسه ماین پاکی کار می کند.
- مصرف مواد مخدر انسان را ناتوان، مریض و هلاک می سازد.

کلمه ساده، کلمه یی است که از یک جزء مستقل تشکیل شده باشد؛
مانند: کتاب، بهار، باغ، گل ...

فعالیت ها

بخوان و بنویس

- متن درس را با آواز بلند بخوانید و کلمه های ساده را مشخص کنید.
- چند جمله بنویسید که در آن اسم ساده به کار رفته باشد.

بشنو و بگو

- کلمه ساده را تعریف کنید.
- برای کلمه های (احترام، وطن و نظافت) جمله بگویید.

به دوستان بگو

کلمه ها از نگاه ساختار به ساده، مشتق و مرکب تقسیم گردیده است.

هشت کلمه ساده را در کتابچه های خود بنویسید.

مهربان، مثل آفتاب

هدف: شاگردان متن درس را درست بخوانند، بنویسند، مفهوم آن را بدانند و کلمه‌های هم وزن را در متن درس مشخص کنند.

پرسش‌ها

- ۱- در تصویر چه می‌بینید؟
- ۲- کی هر روز کوچه‌های شهر را پاک می‌کند؟

پاک بود و با صفا و دل کشا
خِش خِش جاروب مردی آشنا
با خودش پاگیزه‌گی آورده بود
غصه‌ها و آخم‌ها را بُرده بود
کوچه مثل دسته گل زیبا شده
گفت: مثل خنده گل‌ها شده
مثل کوچه، مثل غنچه، مثل آب
مهربان بودیم مثل آفتاب

محمد رضا سنگری

صبح، کوچه باز جارو خورده بود
دورتر از کوچه می‌آمد به گوش
مرد خوب رُفتگر از صبح زود
آفرین بر او که با جاروب خود
پیش رفتم گفتم: آقا جان سلام
پاسخم گفت و به من لبخند زد
گفت با من کاش دل‌ها پاک بود
آشتی بود و سلام و همدلی

فعالیت ها

بخوان و بنویس

- متن درس را با لحن و آهنگ مناسب بخوانید.
- کلمه‌های زیر را در جمله‌های مناسب به کار برده در کتابچه‌های خود بنویسید:
- * پاکیزه * رُفتگر * غصه * لبخند
- بیت‌های زیر را در کتابچه‌های خود بنویسید و جاهای خالی آن را با کلمه‌های مناسب تکمیل نمایید:

صبح، می‌آمد به
پاک بود و و آشنا

بشنو و بگو

- بیت زیر را توضیح دهید.
- صبح، کوچه باز جارو خورده بود
دورتر از کوچه می‌آمد به گوش
مرد خوب رُفتگر از صبح زود
• جواب درست را انتخاب کنید:

- * شعری را که خواندید در مورد چه بود؟
- الف- آشتی و صلح ب- همدلی ج- پاکیزه‌گی د- مهربانی
- * اَخم به معنای به کار رفته است.
- الف - گشاده رویی ب- لبخند ج- ترشرویی

به دوستان بگو

دکتر محمد رضا سنگری در سال ۱۳۳۳ ه.ش. در تهران متولد شد. وی دکترای خویش را از رشته زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه تهران گرفته است و از جمله شاعران و نویسندگان پُرکار معاصر زبان فارسی در می‌باشد.

لغت ها

شماره	لغت	معنا	شماره	لغت	معنا
۱	اخم	چین پیشانی و ابرو، ترشرویی	۲	رُفتگر	مامور شهر داری که کارش رفتن و جاروب کردن سرک‌ها و کوچه‌ها است

مفهوم درس را در کتابچه‌های تان بنویسید.

نثار وطن

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند و مفهوم آن را بدانند.

۱. در تصویر چه می‌بینید؟

۲. کی می‌تواند در بارهٔ وطن یک بیت یا یک جمله بگوید؟

خوشست سیر و تماشای نوبهار وطن

مکن زسینه برون داغ لاله زار وطن

مشو ز علم و هنر غافل ای وطن پرور

به هوش باش که آید همین به کار وطن

دهید هموطنان دست اتفاق به هم

بود امید که گردد همین حصار وطن

پی حفاظت ملک و وطن کی صرفه کند

همیشه اهل وطن جان کند نثار وطن

خوشست سرمه ز خاک دیار، مستغنی

بلی، خوشست ز گلزار غیر، خار وطن

عبدالعلی مستغنی

فعالیت ها

بخوان و بنویس

- متن درس را با لحن و آهنگ مناسب بخوانید.
- کلمه‌های زیر را در جمله‌های مناسب به کار برده در کتابچه‌های خود بنویسید:

* غافل

* اتفاق

* وطن

* نثار

بشنو و بگو

- مفهوم درس را به زبان ساده بگویید.
- از چهار جواب یکی را انتخاب کنید:

* غیر به معنای

الف: دشمن

ب: بیگانه

ج: دوست

د: هیچکدام

به دوستان بگو

در مورد مفهوم شعر آنچه میدانید به دوستانتان بگویید.
استاد عبدالعلی مستغنی از شاعران و نخبگان شعر و ادب معاصر افغانستان به شمار می‌رود.
او از استادان برجسته زبان و ادبیات فارسی دری است و آثار زیادی از خود به یادگار گذاشته است.

لغت ها

شماره	لغت	معنا	شماره	لغت	معنا
۱	نثار	فدا کردن	۴	حصار	دیوار
۲	سیر	گردش	۵	نخبه	برگزیده
۳	اتفاق	به هم پیوستن و سازگاری	۶	غافل	بی خبر

شعری را که خواندید به نثر تبدیل نموده در کتابچه‌های خود بنویسید.

نصیحت

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند و به آن عمل کنند.

جایی که راه نیست، خداوند راه می‌کشد

۱ ما باید به پند و نصیحت چه کسانی گوش دهیم؟

چو در نیکی رضای کردگار است

به از نیکی نگه کن تاچه کا راست

به لطف و مرحمت دل‌ها نگهدار

کس از دست و زبان خود میازار

بیاموز آنچه شناسی تو زنه‌ار

که کس را نیست از آموختن عار

به شاگردی هر آنکو شاد گردد

بود روزی که هم استاد گردد

بوستان سعدی

فعالیت ها

بخوان و بنویس

- متن درس را با آواز بلند بخوانید.
- دوبیت شعر را به انتخاب خود روی تخته املا بنویسید.
- مانند خانه‌های خالی زیر در کتابچه‌های خود چند خانه خالی رسم کنید و آن را با کلمه‌های سه حرفی و چهار حرفی ساده پر کنید.

ح	م	د
---	---	---

بشنو و بگو

- مفهوم بیت زیر را بگویید:
- به لطف و مرحمت دل‌ها نگهدار
- کس از دست و زبان خود می‌آزار
- از چهار جواب یکی را تأیید کنید:
- رضا به معنای:
- الف- دعا کردن
- ب- بخشش و کرم
- ج- راستی و صداقت
- د- خوشنودی

به دوستان بگو

- بوستان از جمله آثار مشهور سعدی بوده که به نظم نگاشته شده است و دارای موضوعات مختلف تربیتی می‌باشد.

لغت ها

شماره	لغت	معنا	شماره	لغت	معنا
۱	رضا	خشنودی	۳	عار	ننگ
۲	زنهار	هوشدار، آگاه باش	۴	مرحمت	مهربانی

چند اندرز که به یاد دارید در کتابچه‌های خود بنویسید.

استاد عبدالحق بیتاب

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند، عبدالحق بیتاب را بشناسند و اسم خاص را در متن مشخص نمایند.

۱. در تصویر کی را می‌بینید؟
۲. آیا شما نام عبدالحق بیتاب را شنیده اید؟

ملک الشعرا استاد عبدالحق بیتاب در سال (۱۲۶۵) هجری در بارانۀ شهر کابل متولد شد. وی شخص عالم و متدین بود و مدت زیاد عمر خود را به صفت معلم در لیسه‌های شهر کابل سپری نمود و مدتی به حیث استاد در فاکولته زبان و ادبیات تدریس کرد. استاد بیتاب در علوم عربی، تفسیر قرآن کریم و سرودن شعر دری دسترسی کامل داشت. نمونه سخن:

غچی

ای طایر تیز بال، غچی
هر دیده برایت انتظار است
از دیده‌تو خوشیم و خندان
هر لحظه شگفته گیسست حاصل
گفتار تو ذکر بی نیاز است
جای است، خوش آمدی بفرما

ای مرغک خوش جمال، غچی
در پای تو بسته نوبهار است
از آمدنت شدیم شادان
از غچ غچ تو به غنچه دل
آواز خوش تو دلنواز است
از بی ضرری ترا به هر جا

بالای سرم بگیر خانه
در خوبی سقف خانه شک نیست
خواهم که خدا کند نگاهت
یارب که به خانه باشی آرام

یعنی که به سقف، ساز لانه
زیرا که در او ره پشک نیست
آفت نرسد به چوچه هایت
طوری که به پوست، مغز بادام
بیتاب

فعالیت ها

بخوان و بنویس

- متن درس را خاموشانه بخوانید و اسم‌های خاص را بیرون نویس کنید.
- واژه‌های جدید درس را روی تخته املا بنویسید.
- صورت درست کلمه‌های زیر را در کتابچه‌های خود نوشته به آن یک یک جمله بنویسید:
(حفاظت، هفاظت، عفاظت) (ثرایت، سرایت، صرایت) (اصتفاده، اثتفاده، استفاده)

بشنو و بگو

- ملک الشعرا استاد عبدالحق بیتاب کی بود؟
- معنای بیت‌های زیر را بگویید:

آواز خوش تو دلنواز است گفتار تو ذکر بی نیاز است
از بی ضرری ترا به هر جا جای است، خوش آمدی بفرما

به دوستان بگو

ملک الشعرا استاد عبدالحق بیتاب در بارانۀ شهر کابل متولد شد. وی شخص عالم و متدین بود، در علوم عربی، تفسیر قرآن کریم و سرودن شعر دری دسترسی کامل داشت.

لغت ها

شماره	لغت	معنا	شماره	لغت	معنا
۱	متدین	دین دار	۴	آفت	ضرر
۲	طایر	پرنده	۵	عالم	دانشمند

شعری را که خواندید به نثر تبدیل نموده در کتابچه‌های خود بنویسید.

دستور زبان

اسم مفرد و جمع

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند و اسم مفرد و جمع را بدانند.

درختان	کتاب	معلمان	سپاه	بزرگان	درخت
--------	------	--------	------	--------	------

۱. کی می‌تواند کلمه‌های داخل چوکات را بخواند؟
۲. چند نوع اسم را می‌شناسید؟

- درخت سیب شگوفه کرده است.
 - معلم به درس آغاز کرد.
 - بهترین دوست زنده‌گی انسان کتاب است.
 - مکتب جای آموختن علم و دانش است.
 - من در ایام رخصتی به شهرکندهار می‌روم.
 - منارجام یکی از آبددهای تاریخی وطن ما است.
 - جامعه وقتی به سعادت می‌رسد که مردم آن روزانه مطالعه کنند.
 - حضرت محمد ﷺ از قوم قریش بود.
 - گروهی از مردم به کمک سیلاب زده‌گان شتافتند.
 - سپاهیان کشور ما سرسپرده‌گان راه صلح و آزادی استند.
- * اسم مفرد آنست که بر یک موجود دلالت کند؛ مثال: درخت، گل، کتاب،

میز و ...

در زبان دری اگر بخواهیم اسم مفرد را جمع بندیم، در آخر آن پسوندهای ان، گان، یان و ها را می‌فزاییم؛ مانند: معلمان، نیکمردان، خردمندان، کتاب‌ها، آهوان، بنده‌گان دانشجویان و بانوان.

* اسم جمع آن است که در شکل ساده اما در معنا به یک جمع بزرگ دلالت می‌کند و یا در شکل مفرد و در معنا جمع می‌باشد؛ مثلاً: گروه، مردم، قوم، طایفه، سپاه، فوج و غیره.

فعالیت‌ها

بخوان و بنویس

- متن درس را با آواز بلند بخوانید و اسم مفرد و جمع را مشخص کنید.
- چند جمله بنویسید که اسم جمع و مفرد در آن به کار رفته باشد.

بشنو و بگو

- فرق بین اسم جمع و مفرد چه است؟
- از میان کلمه‌های زیر، مفرد و جمع آن را مشخص کنید و بگویید: قلم، دانشجویان، پرنده، دختران، بنده‌گان، مکتب.

به دوستان بگو

اسم مفرد آن است که بر یک موجود دلالت کند.
اسم جمع آن است که در شکل مفرد و در معنا جمع باشد؛ مثلاً: گروه، مردم، قوم، طایفه، سپاه، فوج و غیره.

چند جمله در کتابچه‌های خود بنویسید که اسم مفرد و جمع در آن به کار رفته باشد.

ادبیات عامیانه

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند و اسم مفرد و جمع را در متن درس مشخص نمایند.

افسانه‌ها	دوبیتی‌ها	چیستان‌ها	ضرب‌المثل‌ها
-----------	-----------	-----------	--------------

۱. ادبیات عامیانه شامل کدام موضوعات می‌شود؟

۲. چرا ادبیات عامیانه می‌گوییم؟

ادبیات عامیانه دربرگیرنده ضرب‌المثل‌ها، چیستان‌ها، افسانه‌ها و دوبیتی‌ها می‌باشد که از گذشته‌های بسیار دور بین مردم رواج داشته، سینه به سینه و نسل به نسل به ما رسیده است. گوینده‌گان چیستان‌ها، ضرب‌المثل‌ها و دوبیتی‌ها معلوم نمی‌باشند.

نمونه دوبیتی‌ها

سلام و کاغذت نامد بر من
هزاران درد آمد بر سر من

سلام و صد سلام ای مادر من
همان ساعت که نامه می‌نوشتم

* * *

زمان کشت و کار آمد گل من
که گل‌ها بی شمار آمد گل من

بهار آمد، بهار آمد گل من
بیا یارجان که در باغها برآییم

چند ضرب‌المثل طور نمونه:

* خربوزه از خربوزه رنگ می‌گیرد انسان از انسان پند.

* مار گزیده از ریسمان دراز می‌ترسد.

* بار کج به منزل نمی‌رسد.

چیستان‌ها

* یک بلست قد کش، سبز چینکش. (بادرنگ)

* می‌رود و می‌رود عقب خود را نمی‌بیند. (آب)

عجایب صورتی در شام دیدم اگر گویم، کسی باور ندارد
درختی بر سر او کاسه آب در آن ماری که دم و سر ندارد
(چراغ تیلی)

فعالیت‌ها

بخوان و بنویس

- متن درس را بخوانید و معنا کلمه‌هایی را که نمی‌دانید پیرسید.
- چند سطر درس را روی تخته املا بنویسید.
- جواب درست را در کتابچه‌های خود بنویسید:
- * ادبیات عامیانه شامل کدام موضوعات است:
 - الف- شامل روزها، هفته‌ها،
 - ب- کوه‌ها، دریاها، جنگل‌ها
 - ج- افسانه‌ها، دوبیتی‌ها، چیستان‌ها، ضرب‌المثل‌ها.

بشنو و بگو

- ادبیات عامیانه چیست؟
- مفهوم ضرب‌المثل زیر را بگویید:
- * بار کج به منزل نمی‌رسد.
- به کدام بخش ادبیات عامیانه علاقه مند هستید؟

به دوستان بگو

ادبیات عامیانه دربرگیرنده ضرب‌المثل‌ها، چیستان‌ها، افسانه‌ها و دوبیتی‌ها می‌باشد که از گذشته‌های بسیار دور بین مردم رواج داشته، سینه به سینه و نسل به نسل تا امروز به ما رسیده است.

چند ضرب‌المثل، چیستان و دوبیتی را در کتابچه‌های خود بنویسید و حفظ کنید.

زگهواره تا گور دانش بجوی

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند و ارزش مطالعه را بدانند.

پرسش‌ها

۱. در تصویر چه می‌بینید؟
۲. به نظر شما مطالعه چه تأثیری در زنده‌گی دارد؟

امید به فردوس گفت: من امشب یک قصه بسیار خوب را مطالعه کردم. فردوس جواب داد: من غیر از کتاب‌های مکتب کتاب‌های دیگر را مطالعه نمی‌کنم، چرا که درس‌ها زیاد است. امید پرسید: من شنیده‌ام که اگر شاگرد مکتب در پهلوی خواندن کتاب‌های درسی به مطالعه کتاب‌های مفید دیگر عادت پیدا کند و از خواندن آن‌ها مطالبی را بیاموزد، دریچه دانستنی‌های جهان امروز به سرعت به رخس باز می‌شود. تنها کتاب‌های مکتب نمی‌تواند احتیاج ما را رفع سازد؛ بلکه طریق آشنا شدن ما با جهان امروز، مطالعه است. پدر امید که ناظر گفتگوی آن‌ها بود، گفت: امید جان، تو درست فکر می‌کنی استعداد انسان‌ها با مطالعه رشد می‌کند. اعتماد به نفس، سازگاری با محیط و رسم زنده‌گی کردن در جامعه را با مطالعه آموخته می‌توانیم.

چه خوش گفت پیغمبر راستگوی زگهواره تا گور دانش بجوی

فعالیت ها

بخوان و بنویس

- متن درس را با آواز بلند بخوانید.
- کلمه‌های زیر را در جمله‌های مناسب به کار برده، در کتابچه‌های خود بنویسید.
 - * دانش
 - * مطالعه
 - * کتاب
- چند سطر درس را روی تخته املا بنویسید.

بشنو و بگو

- مفهوم بیت زیر را بگویید:
چه خوش گفت پیغمبر راستگوی زگهواره تا گور دانش بجوی
- چرا بدون از کتاب‌های مکتب، دیگر کتاب‌ها را مطالعه می‌کنید؟
- تا حال چند کتاب و مجله را مطالعه کرده اید؟

به دوستان بگو

استعداد انسان‌ها با مطالعه رشد می‌کند. اعتماد به نفس، سازگاری با محیط و رسم زنده‌گی کردن در جامعه را توسط مطالعه می‌آموزیم.

لغت ها

شماره	لغت	معنا	شماره	لغت	معنا
۱	دریچه	پنجره	۲	ناظر	نظر کننده، بیننده

در مورد اهمیت مطالعه چند سطر در کتابچه‌های خود بنگارید.

مادر

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند و بنویسند. قدر و منزلت و احترام مادر را بدانند و اسم‌هایی که اضافه از دو را نشان می‌دهند تشخیص کنند.

پرسش‌ها

۱. در تصویر چه می‌بینید؟
۲. احترام چه کسانی بر ما و شما لازم است؟

ای مادر عزیز که جانم فدای تو
قربان مهربانی و لطف و صفای تو
هرگز نشد محبت یاران و دوستان
همپایهٔ محبت و مهر و وفای تو
مهتر برون نمی‌رود از سینه ام که هست
این سینه خانهٔ تو و این دل سرای تو
ای مادر عزیز که پرورده ای مرا
سهل است اگر که جان دهم اکنون برای تو
خشنودی تو مایهٔ خشنودی من است
زیرا بود رضای خدا در رضای تو
گر بود اختیار جهانی به دست من
می ریختم تمام جهان را به پای تو

ابوالقاسم حالت

فعالیت ها

بخوان و بنویس

- متن درس را خاموشانه بخوانید و واژه‌های جدید آن را بیرون نویس نمایید.
- مفهوم درس را در چند جمله بنویسید و بخوانید.
- چند بیت درس را روی تخته املا بنویسید.

بشنو و بگو

- بیت زیر را توضیح دهید:
- خشنودی تو مایه خشنودی من است
 زیرا بود رضای خدا در رضای تو
- یک جواب را انتخاب کرده و بگویید:
- رضا به معنای: - رحم - لطف - خشنودی - دلسوزی
- به گروه‌ها تنظیم شده در مورد احترام به مادر صحبت کنید.

به دوستانت بگو

مادر یگانه کسی است که برای پرورش ما تمام آسایش خود را فدا کرده است ما باید همیشه مادر خود را احترام نماییم برای رضایت و خشنودی او تلاش کنیم؛ زیرا رضای خداوند ﷻ در رضای مادر و پدر است.

لغت ها

شماره	لغت	معنا	شماره	لغت	معنا
۱	همپایه	کسی که با دیگری در یک درجه باشد	۴	سرای	خانه
۲	رضا	خشنودی	۵	فدا	قربانی کردن
۳	صفا	پاکی	۶	عزیز	گرامی بزرگوار

متن درس را در کتابچه‌های خود رونویس کنید.

صحت و سلامت

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند، در مورد صحت و سلامتی آگاهی حاصل نمایند و اسم مفرد را در متن درس نشان دهند.

پرسش‌ها

۱. چرا همیشه بدن خود را پاک نگه می‌داریم؟
۲. خوردن میوه‌ها و سبزی‌ها چه فایده دارد؟

صحت و سلامتی یکی از نعمت‌های بزرگ خداوند ﷻ است که هر انسان به آن احتیاج دارد. طوری که می‌گویند: «عقل سلیم در بدن سالم است.» اگر انسان صحت خوب نداشته باشد، به انواع مشکلات رو به رو می‌گردد، عقل و فکر انسان از کار می‌افتد، راه خوب و بد را از هم فرق نمی‌تواند و برای خود، خانواده و مردم خدمت کرده نمی‌تواند.

برای هر فرد ضروری است که به تندرستی و سلامتی خود توجه داشته باشد. آنچه به صحت ضرر می‌رساند، از آن دوری کند، برای تندرستی خود، خانواده و اجتماع باید تنوع غذایی را در نظر داشته باشد. از میوه‌ها و سبزی‌ها نسبت به روغن‌ها و چربی‌ها بیشتر استفاده کند به نظافت شخصی، نظافت غذا و میوه‌ها و محیط زیست توجه کند.

فعالیت ها

بخوان و بنویس

- متن درس را خاموشانه بخوانید و واژه‌های جدید آن را بیرون نویس کنید.
- چند سطر درس را به انتخاب خود روی تخته املا بنویسید.

بشنو و بگو

- خوردن میوه‌ها و سبزی‌ها در سلامتی بدن چه فایده دارد؟
- کدام سبزی و میوه را دوست دارید بخورید؟
- در گروه‌ها پیرامون (عقل سلیم در بدن سالم است) صحبت نمایید.
- تصویر زیر را ببینید و در باره آن صحبت کنید.

به دوستان بگو

صحت و سلامتی یکی از نعمت‌های بزرگ خداوند جل جلاله است که هر انسان به آن احتیاج دارد.

برای هر فرد ضروری است که به صحت و نظافت خود توجه جدی نماید و آنچه به صحت ضرر می‌رساند، از آن دوری کند.

لغت ها

شماره	لغت	معنا	شماره	لغت	معنا
۱	جدی	حقیقت و راستی	۲	اجتماع	جمع شدن، دور هم گرد آمدن

نام انواع سبزی‌ها و میوه‌های را که خوش دارید در کتابچه‌های تان بنویسید.

ضرب المثل ها

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند، به مفهوم مثل ها پی ببرند و اسمها را در جمله ها نشان دهند.

خُلقِ خوشی خَلق را شکار کند

۱. کدام یک از شما می توانید جمله داخل چوکات را بخوانید؟
۲. کی می تواند یک ضرب المثل بگوید؟

- تا فردایی است، باید امید وار بود.
- برای درست فکر کردن باید دل را اول از کینه و بدی پاک کرد.
- خوش خلقی دوستی را استوار می سازد.
- عقل نیرویی است که دنیا را اداره می کند.
- گشاده رویی کینه را از میان می برد.
- مزن به دروازه کسی به انگشت تا نزند به دَرَت به مُشت.
- بار کج به منزل نمی رسد.
- خربوزه از خربوزه رنگ می گیرد، انسان از انسان پند.
- مار گزیده از ریسمان دراز می ترسد.
- دشمن دانا به از نادان دوست.

فعالیت ها

بخوان و بنویس

- متن درس را خاموشانه بخوانید.
- متن درس را با آواز بلند بخوانید.
- صورت درست کلمه‌های زیر را در کتابچه‌های خود بنویسید:
- * دوستی، دوختی، دوستی
- * درصت، درست، درثت

بشنو و بگو

- در ضرب المثل‌های زیر کدام اسم‌ها به کار رفته است نام بگیرید؟
- * سالی که نکوست از بهارش پیداست.
- * آشپز که دو تا شد، آش یا شور می‌شود یا بی نمک.
- * خربوزه از خربوزه رنگ می‌گیرد انسان از انسان پند.
- * چند شاگرد به نوبت یک ضرب المثل بگویند.
- در گروه‌ها تقسیم شده و هر کدام در باره ضرب المثل زیر بحث کنید.
- دشمن دانا به از نادان دوست

به دوستان بگو

مثل، سخن کوتاه و مشهوری است که به قصه عبرت آمیز اشاره می‌کند. در زبان فارسی دری صدها ضرب المثل وجود دارد.

لغت ها

شماره	لغت	معنا	شماره	لغت	معنا
۱	کینه	دشمنی	۲	استوار	محکم

ضرب المثل‌ها را در کتابچه‌های خود بنویسید و حفظ کنید.

دستور زبان

کلمه‌های مشتق و مرکب

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند، کلمه‌های ساده، مشتق و مرکب را بشناسند.

• به نظر شما کلمهٔ مرکب و مشتق از هم چه فرق دارند؟

- اگر درسفر همسفر خوب داشته باشیم راه نزدیک می‌شود.
- ما با همسایه‌های خود رابطهٔ نیک داریم.
- علم اگر همراه عمل باشد، سودمند است.
- فرید و حمید با هم همکار اند.
- در مکتب ما یک کتابخانه است.
- احمد به خواندن روز نامه علاقه دارد.
- در زمستان گل‌ها را از باغچه می‌کشند و در گلخانه می‌گذارند.

کلمه‌های مشتق یا (ساخته) کلمه‌های اند که از یک کلمهٔ مستقل و یک پیشوند یا پسوند ساخته می‌شوند؛ مثلاً: در جمله‌های بالا کلمه‌های (همسفر، همسایه، همکار...) کلمه‌های مشتق اند.

در کلمه‌های بالا هم، پیشوند و سفر، سایه و کار کلمه‌های مستقل می‌باشند. کلمه‌های مرکب کلمه‌هایی اند که از دو کلمهٔ مستقل ساخته شده باشد؛ مثال:

کتاب + خانه ← کتابخانه

روز + نامه ← روزنامه

گل + خانه ← گلخانه

فعالیت ها

بخوان و بنویس

- متن درس را با آواز بلند بخوانید.
- کلمه‌های زیر را طوری ترتیب کنید که کلمه‌های جدید با معنا به دست آید:
* چهار ، هم، کتاب، مغز ، خانه، گل، بی، شتر، برگ، کار، روز، مرغ، نامه، صنفی
مثال: روز + نامه = روز نامه

بشنو و بگو

- کلمه‌های مشتق و مرکب از هم چه فرق دارند؟
- از چند کلمه مشتق و مرکب نام ببرید.
- از میان کلمه‌های زیر کلمه‌های مشتق و مرکب را مشخص کنید:
(چهار مغز، چهل ستون، لاله زار، گلبرگ، هم‌صنفی، همصحبت، کتاب، معلم، گل)

به دوستانت بگو

- کلمه مشتق از یک کلمه مستقل و یک پیشوند یا پسوند ساخته می‌شود.
- کلمه مرکب از دو کلمه مستقل ساخته می‌شود.

چند جمله در کتابچه‌های خود بنویسید که در آن کلمه‌های مشتق و مرکب به کار رفته باشد.

اندرزها

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند. مفهوم اندرزها را بدانند و علامت‌های کامه و نداییه را در متن درس نشان دهند.

تو نیکی میکنی و در دجله انداز که ایزه در پیابانت دهد باز

۱. کی مفهوم بیت فوق را گفته می‌تواند؟
۲. راستگویی و راستکاری سبب چه می‌شود؟

- * ای فرزند، خود را به راست‌گویی عادت ده و از سوگند خوردن بسیار پرهیز!
از دروغ گفتن و دشنام دادن دوری کن تا پیش مردم همیشه عزیز باشی.
- * فرزندم، سخن بیجا و بی‌فایده مگو که سخن نگفتن بهتر از بیهوده‌گویی است.
- * دانشمندان و بزرگان را احترام کن و به پند آنان گوش ده تا دانشمند شوی.
- * از نادان و بی‌تربیت بگریز تا در نظر مردم خوار و حقیر نشوی.
- * اگر می‌خواهی نامت به نیکویی یاد شود، نام دیگران را به بدی یاد مکن.
- * در حق آن کسی که به تو نیکی کرده است، هرگز بدی مکن.
- * والدینت را هیچ وقت فراموش مکن؛ زیرا هر چه داری از برکت زحمتهای آنهاست.
- * خرج را به اندازه دخل کن، اسراف مکن.
- * از حسد دوری کن.

فعالیت ها

بخوان و بنویس

- متن درس را دقیق بخوانید.
- معنای واژه‌های جدید درس را در کتابچه‌های خود بنویسید.
- جمله‌های زیر را روی تخته بنویسید و تکمیل نمایید:
ای فرزند، خود را به عادت ده و از پرهیز!
..... را هیچ وقت.....

بشنو و بگو

- مفهوم بیت زیر را بگویید:
تو نیکی میکن و در دجله انداز
که ایزد در بیابانت دهد باز
- در گروه‌ها پیرامون مفهوم درس صحبت کنید.

به دوستانت بگو

شیخ مشرف الدین مصلح متخلص به « سعدی » در اوایل قرن هفتم هجری در یک خانواده متدین، در شیراز به دنیا آمده است. سعدی یکی از شعرای بزرگ زبان فارسی دری می‌باشد.

لغت ها

شماره	لغت	معنا	شماره	لغت	معنا
۱	دجله	دریا	۴	حقیر	ناچیز و خوار
۲	سوگند	قَسَم	۵	هرگز	هیچگاه
۳	دشنام	سخن زشت	۶	والدین	پدر و مادر

کلمه‌های جدید درس را در جمله‌های مناسب به کار برده در کتابچه‌های خود بنویسید.

آزادی

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند و مفهوم آزادی را بدانند.

پرسش‌ها

۱. در تصویر چه می‌بینید؟
۲. چرا آزادی را دوست دارید؟

بر شاخهٔ سبز بید لرزان
وارسته شدم ز قید زندان
پرزده کنار سرو و ریحان
شد پای گل و شگوفه مهمان
دیگر نروم به قید زندان
باری نشوم جدا از یاران

مرغی ز قفس پرید و بنشست
سرکرد تـرانه‌یی و گفتا:
با زمزمهٔ خوش و دل‌ویز
با شور و خوشی و شادمانی
با چلچله‌ها به عشوه می‌گفت:
باچال و فریب و مکر صیاد

مرغی که گریزد از قفس، چون
در بند توان کشیدن انسان؟

قسیم مجددی

فعالیت ها

بخوان و بنویس

- متن درس را با آواز بلند بخوانید.
- جاهای خالی جمله‌های زیر را با کلمه‌های مناسب تکمیل نمایید:
زقفس..... بر شاخه..... لرزان
ها به می گفت:
 نروم به
- چند بیت شعر را روی تخته املا بنویسید.

بشنو و بگو

- معنای کلمه‌های زیر را بگویید:
 * وارسته
 * قید
 * دلایز
 * در گروه‌ها تنظیم شده پیرامون مفهوم شعر صحبت کنید.

به دوستان بگو

ازادی یک نعمت بزرگ خداوند جل جلاله است که برای انسان‌ها اعطا کرده است. آزادی حق هر موجود زنده است.

لغت ها

شماره	لغت	معنا	شماره	لغت	معنا
۱	وارسته	آزاد، رها شده	۴	عشوه	ناز و کرشمه
۲	دلایز	دلپسند	۵	صیاد	شکارچی
۳	چلچله	پرستو	۶	چون	چگونه

چند سطر در مورد آزادی در کتابچه‌های خود بنویسید.

ترحم بر حیوانات

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند و مفهوم درس را بدانند.

پرسش‌ها

۱. در تصویر چه می‌بینید؟
۲. با حیوان‌ها چگونه باید رفتار کرد؟

موسی علیه السلام، در آن وقت که هنوز به پیامبری مبعوث نشده بود، گوسفندان شعیب علیه السلام را می‌چراند. روزی ناگهان یک گوسفند از رمه جدا شد، موسی علیه السلام خواست که آن را بر گرداند و دوباره با رمه یکجا سازد. گوسفند ترسید و به طرف صحرا گریخت. موسی علیه السلام از عقب گوسفند می‌دوید و گوسفند می‌ترسید تا این که پای موسی علیه السلام آبله شد و گوسفند هم از خسته‌گی به زمین خوابید و برخاسته نمی‌توانست. موسی علیه السلام به گوسفند نظر کرد و رحمتش آمد و گفت: ای بی‌چاره! چرا می‌گریزی و از کی می‌ترسی؟ او را به شانه برداشت و با رمه یکجا نمود.

در این وقت خداوند ﷻ به ملایک گفت که: دیدید آن بندهٔ من با آن گوسفند دهن بسته چه کرد؟ با وجود رنجی که از او کشید، او را نیاززد و به او رحم نمود. پس همین شخص لیاقت پیامبری را دارد. او را کلیم خویش خواند. به او کتاب داد. تاجهان باقی است، مردم از او به نیکی یاد می‌نمایند.

فعالیت‌ها

بخوان و بنویس

- متن درس را با آواز بلند بخوانید.
- چند سطر درس را روی تخته املا بنویسید.
- واژه‌های زیر را در جمله‌های مناسب به کار ببرید و بنویسید:

* مبعوث

* ملایک

* رحم

بشنو و بگو

- موسی علیه السلام با گوسفندی که از رمه جدا شده بود چه کرد؟
- مفهوم درس را به زبان ساده بیان کنید.
- در گروه‌ها پیرامون ترجمه بر حیوان‌ها صحبت نمایید.

به دوستان بگو

ترحم بر حیوان‌ها یکی از خصایل پسندیدهٔ انسانی و اسلامی است؛ چنانچه حضرت موسی (ع) نظر به این خصلت پسندیدهٔ که داشتند به پیامبری مبعوث شدند.

لغت‌ها

شماره	لغت	معنا	شماره	لغت	معنا
۱	ترحم	مهربانی، بخشایش	۳	کلیم	هم سخن، همصحبیت
۲	ملایک	فرشته‌گان	۴	رحمت	مهربانی کردن، بخشایش

در بارهٔ ترجمه بر حیوان‌ها چند سطر در کتابچه‌های خود بنویسید.

دستور زبان

صفت و رابطه آن با اسم

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند، صفت را بشناسند و رابطه آن را با اسم بدانند.

صفت	اسم	اسم و صفت
مهربان	مادر	مادر مهربان
دانا	شاگرد	شاگرد دانا

۱. آیا از چند اسم و صفت نام برده می‌توانید؟
۲. آیا چند صفت هم‌صنفی خود را گفته می‌توانید؟

- منیژه دختر لایق و با سلیقه است.
- من گل سرخ را دوست دارم.
- نازیه به نادیه گفت: شاگرد لایق را همه دوست دارند.
- شخص دانا به هر کاری تواناست.
- برای نوشیدن، از آب صاف و صحتی استفاده کنید.
- شاگرد خوب به حاضری پابند است.
- فارسی دری یکی از زبان‌های رسمی کشور ما است.
- ابوبکر صدیق رضی الله عنه خلیفه اول ما مسلمانان می‌باشد.

صفت کلمه‌یی است که در باره اسم توضیح می‌دهد، حالت و چگونه‌گی آن را بیان می‌کند. در جمله‌های بالا، کلمه‌های: لایق، با سلیقه، دانا و سرخ، صفت می‌باشد.

علامت یا رابطه میان صفت و اسم کسره اضافه است که تلفظ می‌شود؛ اما نوشته نمی‌شود؛ مانند: شاگرد لایق، شخص دانا، آب صاف و شاگرد خوب.

فعالیت‌ها

بخوان و بنویس

- متن درس را با آواز بلند بخوانید و به کلمه‌های که زیر آن خط کشیده شده است دقت کنید.
- جمله زیر را بخوانید و صفت را در آن نشان دهید:
* شاگرد خوب به حاضری پابندی دارد.
- پنج ترکیب مانند ترکیب‌های زیر پیدا کنید و روی تخته بنویسید:
(برادرِ بزرگ، مردمِ شجاع، سالِ نو، شاگردِ لایق)

بشنو و بگو

- صفت را تعریف کنید.
- چند مثال از صفت و اسم بگویید.
- رابطه میان اسم و صفت را با چه مشخص می‌کنید؟

به دوستان بگو

- صفت کلمه‌یی است که در باره اسم توضیح می‌دهد، حالت و چگونه‌گی آن را بیان می‌کند و رابطه میان صفت و اسم کسره اضافه است.

چند جمله در کتابچه‌های تان بنویسید که صفت در آن به کار رفته باشد.

حادثه ترافیکی

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند، طرز استفاده از اشاره‌های ترافیکی و پیاده روها را بدانند و اسم را در متن مشخص نمایند.

پرسش‌ها

۱. به نظر شما چه وقت حادثه ترافیکی رخ می‌دهد؟
۲. چرا باید از پیاده روها استفاده کنیم؟

مکتب رخصت شد. بچه‌ها به سوی خانه‌هایشان حرکت کردند. پیاده رو سرک بسیار بیروبار بود. مسعود به دوستش حمید گفت: پیاده رو چقدر ازدحام است! در این جا نمی‌توان راه رفت. بیا از کنار سرک برویم. حمید گفت: سرک جای عبور موترها است، راه رفتن در سرک خطر دارد. برای راننده‌گان هم مزاحمت

ایجاد می کند. چرا برای دیگران مزاحمت ایجاد کنیم؟

مسعود گفت: این چه حرفی است که می زنی! در این بیروبار نمی توان رفت. خدا حافظ، من رفتم. مسعود این را گفت، از حمید جدا شد و از کنار سرک با سرعت گذشت.

حمید که دید، دوستش به سرعت از او دور شد، فکر کرد که خودش هم به سرک برود. و از مسعود عقب نماند؛ ولی یادش آمد که خودش به مسعود گفته بود، چرا برای دیگران مزاحمت و ناآرامی ایجاد کنیم، راه رفتن در سرکها خطر دارد، و برای راننده گان هم مزاحمت می شود. در همین فکر بود که صدای وحشتناک موتور را شنید. مردم به سوی آن موتور دویدند. لحظه یی نگذشته بود که مردم دور موتور جمع شدند و جمعیت زیاد گردید و مسعود به آشفته گی خود را به آنجا رسانید. وی حرف های مردم را می شنید که می گفتند: (حادثه خطرناکی بود. شاید مرده باشد. خدا کند تا شفاخانه زنده بماند).

مسعود وقتی نزدیک شد، دید که حمید در آنجا افتاده است. مردم او را به شفاخانه انتقال دادند و مسعود به خانه حمید آمده به خانواده اش احوال داد.

فردای همان روز هم صنفان حمید و معلمان مکتب از موضوع آگاهی حاصل کردند، یکی از معلمان برای شاگردان گفت:

شاگردان عزیز! برای جلوگیری از حادثه های ترافیکی باید مقررات راهنمای ترافیک را رعایت کنیم. مقررات راهنما در همه جهان برای جلوگیری از خطر و بی نظمی است. شما دیدید که حمید می خواست زود تر به منزل برسد؛ ولی مقررات ترافیکی را رعایت نکرد و دچار حادثه ترافیکی گردید.

شما وقتی می‌خواهید از سرک عبور کنید از جاهای خط‌کشی شده یا از نزدیک چهارراه‌ها با احتیاط بگذرید. پولیس ترافیک شما را راهنمایی و کمک می‌کند. در سرک ندوید و هیچ وقت به عقب موتر راه نروید اشاره‌های ترافیکی را با دقت در نظر بگیرید.

فعالیت‌ها

بخوان و بنویس

- متن درس را خاموشانه بخوانید.
- جمله‌های زیر را روی تخته بنویسید و جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب تکمیل کنید:
* برای از حادثه‌های باید را رعایت کنیم.
* وقتی می‌خواهید از کنید از جاهای شده یا از نزدیک چهارراه‌ها با احتیاط بگذرید.

چهارراه، عبور، با احتیاط سرک، خط‌کشی، ترافیکی، مقررات راهنمای ترافیکی، جلوگیری

بشنو و بگو

- برای جلوگیری از حادثه ترافیکی چه باید کرد؟
- هنگام عبور از سرک کدام نکته‌ها را در نظر داشته باشیم؟
- در گروه‌ها پیرامون اشاره‌های ترافیکی و شیوه‌های جلوگیری از حوادث ترافیکی صحبت کنید.

به دوستان بگو

اشاره‌های ترافیکی دارای سه رنگ می‌باشد، که عبارت‌اند از: رنگ سرخ، نشانه توقف که باید در این وقت از سرک عبور نکنیم. رنگ زرد یا نارنجی نشانه آماده‌گی به حرکت بوده و رنگ سبز نشانه حرکت می‌باشد که ما می‌توانیم به ساده‌گی از سرک عبور کنیم.

معنا	لغت	شماره	معنا	لغت	شماره
ترسناک	وحشتناک	۴	کاری را با دقت انجام دادن	با احتیاط	۱
گذشتن	عبور	۵	دقت کردن، متوجه شدن	رعایت کردن	۲
تند رفتن	سرعت	۶	پریشان، عجله	سراسیمه	۳

در باره تصویرهای زیر چند جمله در کتابچه‌های تان بنویسید.

حکایت

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، مفهوم درس را بدانند و اسم‌ها را در متن نشان بدهند.

**میازار موری که دانه کشی است
که جان داره و جان شیرین خوشی است**

• مورچه چگونه حیوان است؟

به مورچه نگاه کن!
اندام ظریف و باریکش را ببین، آن قدر کوچک است که به آسانی دیده
نمی‌شود.

نگاه کن، چگونه راه می‌رود!
ببین، برای به دست آوردن روزی خود، چگونه به این سو و آن سو می‌شتابد.
نگاه کن، چگونه دانه‌ها را به لانه اش می‌برد و آن‌ها را ذخیره می‌کند.
در تابستان به فکر روزهای سخت زمستان است. روزهایی که نمی‌تواند
از لانه اش بیرون بیاید. خدای مهربان، روزی مورچه را از راهی می‌رساند که
مناسب حال او باشد. خدا ﷻ هیچ وقت آفریده‌های خود را فراموش نمی‌کند،
حتی مورچه را که در عمق زمین و درون سنگ‌های سخت باشد.
اگر به چگونه‌گی جسم مورچه و اعضای درون شکمش فکر کنی، اگر به
قسمت‌های مختلف پیکر مورچه و چشم‌های ریزه اش بیندیشی، از چنین

آفرینش حیرت انگیزی تعجب خواهی کرد. و از سخن گفتن در باره آن ناتوان خواهی شد. خدا را به بزرگی یاد کن!

اگر به آفریده‌های خداوند ﷻ با دقت بنگری، به این نکته میرسی که: آفریننده مورچه‌یی به این کوچکی، همان آفریننده‌یی فیل است به آن بزرگی و آفریدن هر چیز خواه کوچک باشد یا بزرگ، ضعیف باشد یا قوی، برای خدای توانا آسان است.

فعالیت‌ها

بخوان و بنویس

- متن درس را خاموشانه بخوانید و اسم‌ها را مشخص کنید.
- واژه‌های زیر را در جمله‌های مناسب به کار برده در کتابچه‌های خود بنویسید:
 - * لانه
 - * مهربان
 - * ضعیف
- دو سطر متن درس را روی تخته املا بنویسید.

بشنو و بگو

- مفهوم درس را به زبان ساده بگویند.
- به کدام کلمه‌ها اسم گفته می‌شود؟
- کار و زحمتکشی در زنده‌گی انسان چه اهمیت دارد؟

به دوستان بگو

اگر به آفریده‌های خداوند ﷻ با دقت بنگریم، به این نکته می‌رسیم که: آفریننده مورچه‌یی به این کوچکی، همان آفریننده فیل است به آن بزرگی، و آفریدن هر چیز، خواه کوچک باشد یا بزرگ، ضعیف باشد یا قوی، برای خدای توانا آسان است.

واژه‌های جدید درس را در جمله‌های مناسب به کار برده در کتابچه‌های خود بنویسید.

رادیو

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند و راجع به اختراع رادیو معلومات حاصل کنند.

۱. در تصویر چه می‌بینید؟
۲. شما خوش دارید برنامه‌های رادیو را بشنوید؟

دانشمند ایتالیایی (مارکونی) در سال (۱۸۹۵م) رادیو را اختراع کرد و در لندن آن را به تماشای عام گذاشت که در قرن بیستم رواج یافت. رادیو در کشورما افغانستان در زمان حکومت امان الله خان با کمک کشور آلمان در سال (۱۳۰۶) هجری شمسی به فعالیت آغاز کرد. با موجودیت رادیو، ما اخبار، اعلانات گوناگون، بر نامه‌های تفریحی و معلوماتی را می‌شنویم. امروز در جهان در اثر پیشرفت ساینس و تکنالوژی رادیو های متعدد ساخته شده اند که توسط برق، بطری، انرژی آفتاب و غیره فعالیت می‌کنند. خوشبختانه در وطن عزیزما دستگاه‌های رادیویی وجود دارد، مانند: رادیو ملی افغانستان، رادیو آرمان، رادیو کلید، رادیو وطندار، رادیو هرات، رادیو کندهار و رادیوهای سایر ولایت‌ها.

فعالیت ها

بخوان و بنویس

- متن درس را با آواز بلند بخوانید.
- جاهای خالی جمله‌های زیر را با کلمه‌های مناسب تکمیل نمایید:
- * رادیو را اختراع کرد.
- * در سال به نشرات آغاز کرد.

بشنو و بگو

- رادیو را کی اختراع کرد؟
- در زمان کدام پادشاه در کشور ما رادیو به نشرات آغاز کرد؟
- به کدام برنامه رادیویی علاقه مند هستید؟

به دوستان بگو

رادیو برای اولین بار در سال ۱۸۹۵ میلادی توسط دانشمند ایتالیایی به نام (مارکونی) اختراع گردید.
 بار اول رادیو در کشور ما، در زمان حکومت امان الله خان ، با کمک کشور آلمان در سال ۱۳۰۶ خورشیدی به فعالیت آغار نمود.

لغت ها

شماره	لغت	معنا	شماره	لغت	معنا
۱	اختراع	پدید آوردن چیز نو	۳	اخبار	جمع خبر، آگاهی
۲	تکنالوژی	علم تخنیک	۴	متعدد	بی شمار، چیزی که بسیار زیاد باشد.

کلمه‌های دانشمند، افغانستان و جهان را در جمله‌های مناسب به کار ببرید و در کتابچه‌های خود بنویسید.

سخنانی از سعدی

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند و با گفته‌های شاعر بزرگ، حضرت سعدی آشنا شوند.

۱. در تصویر چه می‌بینید؟

۲. سعدی کی است؟

دو کس رنج بیهوده بردند و سعی بی‌فایده کردند: یکی آن که اندوخت و
نخورد و دیگر آن که آموخت و نکرد.

علم چندان که بیشتر خوانی چون عمل در تو نیست، نادانی

یکی را گفتند: عالم بی عمل به چه ماند؟ گفت: به زنبور بی عسل.

لقمان را گفتند: ادب از کی آموختی؟ گفت: از بی ادبان. هرچه از ایشان در
نظرم ناپسند آمد از آن پرهیز کردم.

مشک آن است که خود ببوید، نه آن که عطار بگوید.

فعالیت ها

بخوان و بنویس

- متن درس را خاموشانه بخوانید.
- واژه‌های جدید درس را بخوانید و معنا کنید.
- چند سطر متن درس را روی تخته املا بنویسید.

بشنو و بگو

- بیت زیر را توضیح دهید:
- علم هر چند که بیشتر خوانی چون عمل در تو نیست نادانی
- در گروه‌ها پیرامون مفهوم درس صحبت نمایید، یک شاگرد از هر گروه نتیجه صحبت شان را در چند جمله به دیگران بیان نماید.

به دوستان بگو

شیخ مشرف الدین مصلح متخلص به (سعدی) از بزرگان و نوابغ شعر و ادب فارسی دری است که در اوایل قرن هفتم هجری در یک خانواده متدین در شیراز به دنیا آمد و تحصیلات خود را در همان شهر آغاز نمود.

لغت ها

شماره	لغت	معنا	شماره	لغت	معنا
۱	اندوخت	جمع کردن	۳	ببوید	بو دهد
۲	لقمان	نام حکیم و دانشمندی که در زمانهای قدیم زنده‌گی می‌کرد.	۴	مشک	ماده خوشبو

لغت‌های جدید را بخوانید و به انتخاب خود برای چند لغت جمله بسازید و در کتابچه‌های خود بنویسید.

عدد

هدف: شاگردان درس را بخوانند، بنویسند، عدد را در جمله بشناسند.

۱. کی می‌تواند چند عدد را بگوید؟
۲. چرا ما هر چیز را حساب می‌کنیم؟

عدد: کلمه‌یی است که شماره اشخاص و اشیا را تعیین می‌کند. عدد چهار نوع است: عدد اصلی، عدد توصیفی، عدد توزیعی و عدد کسری.

عدد اصلی	عدد توصیفی	عدد کسری	عدد توزیعی
دو - سه	دهم، بیستم	پنج یک (یک بر پنج)	$\frac{1}{5}$
بیست - سی	پنجاهم، صدم	سه چهارم (سه بر چهار)	$\frac{3}{4}$

- حمیده دیروز دو جلد کتاب خرید.
- فرید در صنف چهارم درس می‌خواند.
- فریده سومین نفری بود که در مسابقات دوش جایزه گرفت.
- پدر حمید سه مجله به نازیه و حمید آورد.
- معلم صاحب به ما دو دو کتابچه داد.
- اولین مکتب دختران لیسه عالی ملالی است.
- $\frac{3}{4}$ حصه کره زمین را آب تشکیل می‌دهد.
- از هشتادمین سالگرد تأسیس دانشگاه کابل تجلیل به عمل آمد.
- شاگردان در باغچه مکتب خویش یک یک نهال غرس کردند.

فعالیت ها

بخوان و بنویس

- متن درس را با آواز بلند بخوانید.
- چند جمله از متن درس را روی تخته املا بنویسید.
- جمله‌های زیر را با اعداد داخل چوکات تکمیل کنید:
* مژده در صنف درس می‌خواند.
- * هر کدام کلمه بگویید که حرف (ب) در آن به کار رفته باشد.
- * نرگس افغانی را به اشخاص مستحق کمک کرد.
- * شاگردان حصه صحن حویلی مکتب را نهال غرس نمودند.

هفتم، صد، دودو، $\frac{1}{4}$

بشنو و بگو

- یک یک جمله بگویید که در آن عدد به کار رفته باشد.
- عدد را تعریف کنید.
- انواع عدد را نام بگیرید.

به دوستان بگو

عدد کلمه‌یی است که برای شمارش اشیا و اشخاص به کار می‌رود.

تعریف عدد را حفظ نمایید و اقسام آن را به خاطر بسپارید.

صلح و آشتی

هدف: شاگردان متن را بخوانند، بنویسند و اهمیت صلح را بدانند.

امر خدا بگیر و به راه خدا برو
رحم خدا بر اوست هر آنکس که صلح جوست

پرسش‌ها

۱. در تصویر چه می‌بینید؟
۲. چه فکر می‌کنید که چرا صلح را همه دوست دارند؟

بشنو عزیز من که عجب گفته نکوست

این گفته را عمل بنما، گنج اندروست

نیکی بکن به مردم و از دشمنی گریز

دشمن ز نیکویی شودت ای عزیز دوست

دست غریب و بیوه و بی چاره را بگیر

برهان یتیم غرقه که آبش تا گلوست

در کار صلح و خدمت مردم بجان بکوش

کردار صلح جان من، از کرده‌ها نکوست

ویرانی و تباهی و مرگ است بار جنگ

صلح است و آشتی، که بر سود مند ازوست

جنگ است کینه و حسد و بغض کاردیو
 می جوی راه صلح، که امر خدا هموست
 امر خدا بگیر و به راه خدا برو
 رحم خدا بر اوست هر آنکس که صلحجوست

فعالیت ها

بخوان و بنویس

- متن درس را خاموشانه بخوانید و کلمه‌های مشکل آن را بیرون نویس کنید.
- چند بیت شعر را روی تخته املا بنویسید.
- بیت‌های زیر را با کلمه‌های مناسب تکمیل نمایید:
 در کار و خدمت مردم به صلح من، ازها نکوست

بشنو و بگو

- چرا صلح می‌خواهید؟
- معنای کلمه‌های (گنج، برهان و حسد) را بگویید.
- صلح در زنده‌گی اجتماعی چه تاثیر دارد؟
- شعری را که خواندید راجع به چه بود؟

* جنگ

* وطن

* صلح و آشتی

به دوستان بگو

خداوند ﷻ در قرآن کریم تاکید کرده است که در صلح و آشتی خیر نهفته است؛ زیرا صلح بهترین عمل‌ها است که باعث از بین بردن کینه و جنگ در میان انسان‌ها می‌گردد.

لغت ها

شماره	لغت	معنا	شماره	لغت	معنا
۱	حسد	بد خواهی	۳	سود	فایده
۲	عجب	به شگفت آمدن از چیزی	۴	غرقه	غرق شدن، زیر آب شدن

کلمه‌های جدید درس را در جمله‌های مناسب به کار برده در کتابچه‌های خود بنویسید.

محمود طرزی

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند با شخصیت محمود طرزی آشنا شوند و اسم خاص را در متن نشان دهند.

آیا از چند شاعر و نویسنده معاصر نام برده می‌توانید؟

محمود طرزی در سال (۱۲۴۴ هجری شمسی) در ولایت غزنی تولد شد. محمود دوره کودکی خود را در شهر کابل سپری کرد. نام پدرش غلام محمد طرزی است. پدرش شخص عالم بود. او به تعلیم و تربیه پسرش توجه زیاد داشت.

محمود طرزی هفده ساله بود که با پدر خود به هند رفت. مدت سه سال در هند اقامت داشت. محمود در سن بیست و یک ساله‌گی از هند با خانواده خود به عراق رفت. در آن جا به تحصیل علوم مروجه پرداخت. محمود طرزی در استانبول با علامه سیدجمال‌الدین افغانی ملاقات نموده، از افکار و نظرات او استفاده‌های زیادی کرده است.

محمود طرزی چون استعداد شاعری داشت، به زودی به سرودن شعر آغاز نمود. این مرد دانشمند در برج عقرب سال (۱۳۱۲ ه. ش) در شهر استانبول ترکیه جهان را وداع گفت و در همان جا دفن شد.

نمونه کلام او:

معارف گلستانی دان که ریحانش بود تحصیل

معارف عندیبی خوان که الحانش بود تحصیل

اگر اهل معارف بگذرد باقی بود نامش

حیات جاودان علمست و برهانش بود تحصیل

فعالیت ها

بخوان و بنویس

- متن درس را با آواز بلند بخوانید.
- چند جمله بنویسید که در آن اسم خاص به کار رفته باشد.
- کلمه‌های زیر را در جمله‌های مناسب به کار برده در کتابچه‌های خود بنویسید:
 - * جاودان
 - * استعداد
 - * برهان

بشنو و بگو

- محمود طرزی کی بود؟
- از چند اسم خاص نام ببرید.
- محمود طرزی در کدام سال وفات و در کجا دفن شد؟

به دوستان بگو

محمود طرزی در سال (۱۲۴۴ هجری شمسی) در ولایت غزنی تولد شد. وی دوره کودکی خود را در شهر کابل سپری کرد و در سن (۲۱) سالگی از هند با خانواده خود به عراق رفت. در آن جا به تحصیل علوم مروجه پرداخت.

لغت ها

شماره	لغت	معنا	شماره	لغت	معنا
۱	وداع	خدا حافظی	۵	عندلیب	بلبل
۲	مروجه	رواج یافته	۶	الحن	آواز
۳	علامه	بسیار دانشمند	۷	برهان	دلیل
۴	ریحان	خوشبویی	۸	اقامت	سکونت

خلص زنده‌گینامه محمود طرزی را در کتابچه‌های خود بنویسید و حفظ کنید.

رسامی‌های من

هدف: شاگردان متن را بخوانند، بنویسند و مفهوم درس را بدانند.

در تصویر چه می‌بینید؟

آن روز، روز خوبی بود. ما همراه مادر کلان و پدر کلان به گردش رفته بودیم. نشستیم زیر سایه درختان، در هوای پاک، آن هم همراه خانواده، خیلی لذت بخش بود.

هنوز به وقت طعام چاشت یک ساعت مانده بود. من و برادرم حمید پهلوی مادر کلان نشستیم و او با همان لبخند همیشه‌گی برای ما خاطرات خود را می‌گفت، خاطرات مادر کلان شیرین و شنیدنی بود.

حمید گفت: تریا جان من با خود بکس، کاغذ و قلمهای رنگه آورده ام. بسیار دلم می‌خواهد تصویر پدر کلان و مادر کلان را بکشم. پدر کلان وقتی شنید، خندید و گفت: «پس من هم چهره‌های زیبای شما را رسامی می‌کنم، بیاید همگی منظره‌ی امروز را که دور هم نشسته ایم رسامی کنیم.»

همه شروع به کار کردیم. نیم ساعت بعد رسامی‌ها آماده شد. همه با

دیدن این رسامی‌ها بلند خندیدند. هر کدام هر قسم رسم کشیده بود. بسیار جالب بود. پدرجان گفت: «همه آن‌ها را به درخت آویزان کنیم. وقتی آویزان کردیم، پدرکلان و مادرکلان گفتند: تمام رسم‌ها قشنگ استند. در همه آن‌ها یک چهره دیده می‌شود. اگر گفتید آن چیست؟»

ما با دقت رسم‌ها را نگاه کردیم. حمید گفت: «فهمیدم، همه در رسم‌ها لبخند زده ایم.» مادرکلان گفت: «آفرین، درست است. لبخند چهره را زیبا می‌سازد. زشتی، قهر و عصبانیت زیبایی را از چهره‌ها می‌گیرد.» مادرم گفت: «اگر همه لبخند بزنیم، دنیا گلستان می‌شود.» آن روز بسیار خوب گذشت.

فعالیت‌ها

بخوان و بنویس

- متن درس را با آواز بلند بخوانید.
- چند سطر درس را روی تخته املا بنویسید.
- کلمه‌های زیر را در جمله‌های مناسب به کار برده در کتابچه‌های خود بنویسید:

* لبخند

* منظره

* درختان

بشنو و بگو

- متنی را که خواندید در مورد چه بود؟
- چه وقت لبخند می‌زنید؟
- به کدام نوع رسامی علاقه مند هستید؟

به دوستان بگو

زشتی، قهر، عصبانیت و خشونت زیبایی را از چهره‌ها می‌گیرد.
اگر همه لبخند بزنیم دنیا زیبا می‌شود.

در کتابچه‌های تان به انتخاب خود رسامی کنید.

لطیفه‌ها

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند، مفهوم لطیفه‌ها را بدانند، شارحه، نقطه و نداییه را در متن نشان دهند.

پرسش‌ها

۱. آیا درباره رسم بالا چیزی گفته می‌توانید؟
۲. کی می‌تواند یک لطیفه بگوید؟

- ۱- معلمی در باره انواع دندان‌ها صحبت کرد؛ سپس از بچه‌ها پرسید:
«آخرین دندانی که در دهان انسان پیدا می‌شود، چه دندانی است؟»
جمشید گفت: «دندان مصنوعی».
- ۲- پسری که جنگل را ندیده بود با دوستش به جنگل رفت. دوستش به او گفت: «این جا جنگل است.» پسر نگاهی به اطراف خود کرد و گفت:
«این درخت‌ها که نمی‌گذارند جنگل را ببینیم!»
- ۳- روزی شتر و روباه همراه بودند. دربین راه کنار دریا رسیدند. روباه به شتر گفت: داخل شو و بین که آب تا چه اندازه است. شتر درآب درآمد و گفت: بیا از شکم بالا نیست. روباه گفت بلی؛ اما شکم تا شکم فرق دارد.

فعالیت ها

بخوان و بنویس

- متن درس را خاموشانه بخوانید.
- چند سطر درس را روی تخته املا بنویسید.
- با استفاده از نشانه های (. : !) جمله های زیر را نشانه گذاری کنید:
 - * روزی شتر و روباه همراه بودند
 - * روباه به شتر گفت
 - * روباه گفت بلی

بشنو و بگو

- مفهوم لطیفه ها را به زبان ساده بگویید.
- برای کلمه هایی زیر جمله بگویید.
 - * معلم
 - * جنگل
 - * دریا

به دوستان بگو

لطیفه متن کوتاهی است که گوینده آن را برای سرگرمی و خنده مخاطب و یا شنونده و خواننده نقل می کند.

یک لطیفه در کتابچه های خود بنویسید که در آن نشانه های (. : !) به کار رفته باشد.

دستور زبان

ضمیر

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند، ضمیر و اقسام آن را بشناسند.

ما	من
شما	تو
ایشان	او
آنها	آن

۱. کدام یک از شما می‌تواند کلمه‌های داخل چوکات را بخواند؟
۲. کی می‌تواند برای هر کلمه یک جمله بگوید؟

- حامد در صنف چهارم درس می‌خواند، او شاگرد لایق است.
- جمشید یک جوان وطن‌دوست است، او هر روز وظیفه اش را خوب انجام می‌دهد.
- حمیده و شیلا دختران زحمتکش هستند، ایشان با یکدیگر کمک می‌کنند.
- حمید یک کتاب خرید و آن را برایم هدیه داد.
- نرگس و بنفشه کتابخانه می‌روند، آن‌ها به مطالعه کتاب‌های قصه علاقه دارند.
- سیاوش و بکتاش برادران یکدیگر اند. آن‌ها هر روز یکجا به مکتب می‌روند.

- معلم به شاگردان گفت: ما و شما باید همیشه والدین و بزرگان خود را احترام کنیم.

ضمیر کلمه‌یی است که به جای اسم، قرار می‌گیرد و از تکرار آن جلوگیری می‌کند. مثلاً: در جمله اول (او) ضمیر است و همچنان کلمه‌های ایشان، این، من، ما، تو، شما و آن‌ها همه ضمیر اند؛ مانند: جمله‌های زیر:

من کتاب می‌خوانم	تو کتاب می‌خوانی	او کتاب می‌خواند
ما کتاب می‌خوانیم	شما کتاب می‌خوانید	آن‌ها کتاب می‌خوانند

فعالیت‌ها

بخوان و بنویس

- متن درس را با آواز بلند بخوانید و ضمیر را در آن نشان دهید.
- ضمائر را روی تخته بنویسید و درست تلفظ کنید.
- جمله‌ی زیر را در کتابچه‌های خود بنویسید و بر جای اسم تکراری ضمیر آن را بگذارید.
- احمد صبح زود از خواب بر می‌خیزد و احمد ورزش می‌کند.

بشنو و بگو

- ضمیر چیست؟
- کدام ضمائر را می‌شناسید؟
- به کلمه‌های (من و تو) چه وقت (ما) می‌گویید؟
- در گروه‌ها تنظیم شده و یک جمله بگویید که ضمیر در آن به کار رفته باشد.

به دوستان بگو

ضمیر کلمه‌یی است که به جای اسم قرار گیرد.

چند جمله در کتابچه‌های خود بنویسید که ضمیر در آن به کار رفته باشد.

علم و هنر

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند و مفهوم آن را بدانند.

آدمی را اگر هنر باشد

به که با مال و سیم و زر باشد

۱. بیت بالا کدام مفهوم را می‌رساند؟
۲. چه فکر می‌کنید چرا علم و هنر می‌آموزید؟

کودکی گفت: من چه کار کنم؟
گفتمش: علم و معرفت آموز
علم باشد دوی هر رنجی
گیرمت در جهان بسی باشی
آدمی را اگر هنر باشد
تابه آن کار افتخار کنم
تا شب محنت تو، گردد روز
علم باشد کلید هر گنجی
علم آموز تا کسی باشی
به که با مال و سیم و زر باشد

هر کسی زنده است روزی چند

تا ابد زنده است دانشمند

عباس شهری

فعالیت ها

بخوان و بنویس

- متن درس را بخوانید و معنا کنید.
- بیت سوم شعر را روی تخته املا بنویسید.
- صورت درست کلمه‌های زیر را حلقه کنید:
* (حلم، هلم، علم)
* (مهنت، محنت، منت)

بشنو و بگو

- مفهوم شعر را به زبان ساده بیان کنید.
- معنای واژه‌های سیم و زر را بگویید.
- در گروه‌ها تقسیم شده پیرامون آموختن علم و هنر و ارزش آن در زنده‌گی صحبت کنید.

به دوستان بگو

علم و هنر دوای هر رنجی است. انسان را اگر هنر باشد، بهتر از مال و دارایی است؛ زیرا انسان دانشمند زنده و جاوید می‌باشد.

لغت ها

شماره	لغت	معنا	شماره	لغت	معنا
۱	معرفت	علم و دانش	۳	گنج	خزینه
۲	محنت	رنج و تکلیف	۴	ابد	همیشه جاویدان

کلمه‌های جدید درس را در جمله‌های مناسب به کار برده در کتابچه‌های خود بنویسید.

پاکیزه‌گی محیط

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند و اهمیت پاکیزه‌گی محیط زیست را بدانند.

۱. در تصویر چه می‌بینید؟

۲. به نظر شما چه چیزها باعث آلوده‌گی هوا و محیط زیست می‌شود؟

هفته گذشته شاگردان همراه با معلم خود برای گردش علمی به دامنه کوه رفته بودند. معلم شاگردان را به چند دسته تقسیم کرده و از هر دسته خواسته بود، به اطراف نگاه کنند و هر چه را می‌بینند و می‌شنوند، یادداشت نمایند و گزارش خود را دسته جمعی بنویسند.

بعد از گذشت چند روز، شاگردان نوشته‌های خود را آماده کردند و به صنف آوردند. معلم صاحب از نماینده گروه اول خواست تا مطالب گروه خود را بخواند. آن شاگرد نوشته گروه خود را چنین قرائت کرد:

به نام خدا عزوجل

هم صنفان عزیز!

همه دوست داریم، در محیط پاک زنده‌گی کنیم. ما باید خانه، کوچه و شهر خود را پاک نگهداریم، در حفاظت و پاکی آن بکوشیم. یک تعداد مردم به

پاکی شهر خود توجه ندارند؛ به طور مثال: بعضی مردم کثافات را در جوی‌ها و کنار سرک‌ها و کوچه‌ها می‌اندازند که این کار باعث کثیف شدن محله، شهر و به وجود آمدن امراض گوناگون می‌گردد؛ پس لازم است از انداختن کثافات در جوی‌ها و سرک‌ها خود داری کنیم.

معلم صاحب تشکر کرد و گفت: شاگردان عزیز، من خوشحالم که شما به پاکیزه‌گی محیط خود اهمیت می‌دهید و به پاکی آن کوشش می‌کنید.

فعالیت‌ها

بخوان و بنویس

- متن درس را با آواز بلند بخوانید.
- چند جمله در مورد پاکیزه‌گی محیط زیست در کتابچه‌های خود بنویسید.
- جمله‌های زیر را با کلمه‌های مناسب آن در کتابچه‌های خود تکمیل نمایید:
- * گذشته شاگردان همراه با خود برای علمی به دامنه کوه رفته بودند.
- * شاگردان عزیز، من که شما به محیط خود اهمیت

بشنو و بگو

- محیط خود را چگونه پاک نگهداریم؟
- پاکی محیط زیست در زنده‌گی ما چه اهمیت دارد؟
- در گروه‌ها پیرامون جلوگیری از آلوده شدن محیط زیست صحبت کنید.

به دوستان بگو

همه دوست داریم در محیط پاک زنده‌گی کنیم، ما باید خانه، کوچه و شهر خود را پاک نگهداریم.

در باره پاکیزه‌گی محیط زیست چند سطر در کتابچه‌های خود بنویسید.

میرویس نیکه

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند و در مورد شخصیت میرویس نیکه آگاهی حاصل کنند.

۱. در تصویر چه می‌بینید؟

۲. به نظر شما میرویس نیکه چگونه یک شخصیت بود؟

در تاریخ کشور عزیزما افغانستان نام‌های زیادی از ستاره‌گان درخشان و چهره‌های نامدار به خط زرین ثبت گردیده که قابل احترام خاص و عام می‌باشند، از آن جمله یکی میرویس خان است.

میرویس نیکه در سال ۱۰۸۴ هـ.ق. در کندهار متولد شد. وی علوم مروجه وقت را در خرد سالی فرا گرفت و در جوانی به شغل تجارت پرداخت. میرویس خان در سال ۱۱۱۹ هـ.ق. در منطقه کوکران از طرف یک جرگه ملی به حیث رهبر ملی تعیین و به لقب (نیکه) یاد گردید.

میرویس خان در راه اتحاد و همبستگی ملی و دفاع از آزادی مردم ما خدمات بزرگی را انجام داد. این رهبر ملی در سال ۱۱۲۷ هـ.ق. چشم از

جهان فروبست و در شهر نو کندهار در قریه کوکران به خاک سپرده شد.

فعالیت ها

بخوان و بنویس

- متن درس را با آواز بلند بخوانید.
- کلمه‌های زیر را در جمله‌های مناسب به کار برده در کتابچه‌های خود بنویسید:
 - * زرین
 - * رهبر
 - * درخشان
- چند سطر درس را روی تخته املا بنویسید.

بشنو و بگو

- میرویس نیکه کی بود؟
- میرویس خان در کدام سال و چگونه به حیث رهبر تعیین شد؟

به دوستانت بگو

میرویس خان در راه اتحاد و همبستگی ملی و دفاع از آزادی مردم ما خدمات بزرگی را انجام داده است.

متن درس را در کتابچه‌های خود رو نویس کنید.

حکایت

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند، مفهوم آن را بدانند و اسم مرکب را در متن نشان داده بتوانند.

پرسش‌ها

۱. در تصویر چه می‌بینید؟
۲. به نظر شما آموختن علم و هنر باعث چه می‌شود؟

دانشمندی پسران خود را چنین پند می‌داد: ای فرزندانم، هنر بیاموزید که ملک و دولت دنیا قابل اعتماد نیست. سیم و زر همیشه در محل خطر است؛ یا دزد به یکبار ببرد، یا صاحبش کم-کم بخورد؛ اما هنر چشمه یست زاینده و دولتی است پاینده.

اگر هنرمند از دولت بیفتد، غم نباشد، که هنر در نفس خود دولت است، هر جا که رود، قدر بیند و در صدر نشیند و بی‌هنر لقمه‌یی چیند و سختی بیند.

هر کس از گو شه یی فرارفتند	وقتی افتاد فتنه‌یی در شام
به گدایی به روستا رفتند	پسران وزیر ناقص عقل
به وزیری پادشاه رفتند	روستا زاده‌گان دانشمند

گلستان سعدی

فعالیت ها

بخوان و بنویس

- متن درس را با آواز بلند بخوانید و کلمه‌های مرکب را در آن مشخص کنید.
 - صورت درست کلمه‌های زیر را مطابق آنچه در درس خواندید، حلقه کنید:
- * حنر، هنر، عنر
* روستا، روشتا، روستا

بشنو و بگو

- حکایتی را که خواندید از کی بود؟
 - هنر در زنده‌گی انسان چه ارزش و اهمیتی دارد؟
 - مفهوم بیت‌های زیر را به زبان ساده بیان کنید:
- هرکس از گوشه‌ی فرارفتند وقتی افتاد فتنه‌یی در شام
به گدایی به روستا رفتند پسران وزیر ناقص عقل
به وزیری پادشاه رفتند روستا زاده‌گان دانشمند

به دوستان بگو

کتاب ارزشمند گلستان، اثر شاعر و نویسنده معروف، سعدی شیرازی است که به نثر نوشته شده است. بیشتر نوشته‌های آن کوتاه و به شیوه داستان‌ها و نصایح اخلاقی می‌باشد.

لغت ها

شماره	لغت	معنا	شماره	لغت	معنا
۱	طلا	زر	۵	سیم	نقره
۲	محل	جای	۶	صدر	بالا، مقدم
۳	پاینده	با دوام، ابدی	۷	لقمه چینی	گدایی
۴	فتنه	شور و غوغا، شورش	۸	سیم و زر	طلا و نقره

بیت‌های حکایت را حفظ کنید.

هلال احمر

هدف: شاگردان متن را بخوانند، بنویسند، در باره هلال احمر آگاهی حاصل کنند و اسم جمع را در متن نشان دهند.

چو ایستاده‌پی دست افتاده گیر
که نیکی رساند به خلق خدای

ره نیک مردان آزاده گیر
کسی نیک بیند به هر دو سرای

۱. کی مفهوم شعر بالا را گفته می‌تواند؟
۲. هلال احمر به کدام نام‌ها یاد می‌شود؟

هلال احمر یک مؤسسه خیریه است که در حالات مختلف انسان‌های آسیب دیده را کمک می‌نماید. ماه نو یا هلال سرخ رنگ () نشان این مؤسسه است. کسانی که این نشان را همراه داشته باشند، می‌توانند آزادانه در میان آسیب دیده‌گان رفت و آمد کنند. این مؤسسه به نام‌های هلال احمر و سره

میاشت یاد می‌شود. وظیفه این نهاد تنها به پرستاری از بیماران و رسیدگی به احوال اسیران جنگی محدود نمی‌شود؛ بلکه در دوران صلح نیز ادامه دارد که به آسیب دیده‌گان، حوادث ناگهانی؛ مانند: زلزله، سیل، برف کوچ و ... کمک صورت می‌گیرد.

در حقیقت، هدف جمعیت هلال احمر هر نوع کمک به بشر است، چنانچه سعدی شاعر بزرگ هفت صد سال پیش چنین گفته است.

بنی آدم اعضای یکدیگر اند	که در آفرینش زیک گوهرند
چو عضوی به درد آورد روزگار	دگر عضوها را نماند قرار
توکز محنت دیگران بی غمی	نشاید که نامت نهند آدمی

فعالیت ها

بخوان و بنویس

- متن درس را با آواز بلند بخوانید.
- چند جمله بنویسید که در آن اسم جمع به کار رفته باشد.
- چند بیت را روی تخته املا بنویسید.

بشنو و بگو

- چرا هلال احمر را مؤسسۀ خیریه می گویند؟
- از بین اسم های زیر اسم جمع و اسم مفرد را دسته بندی کرده در کتابچه های بنویسید.

۱- مردم

۲- کتاب

۳- قوم

۴- قلم

۵- مکتب

۶- رمه

- در گروه ها پیرامون مفهوم شعر سعدی بحث کنید و یک تن به نماینده گی گروه خود نتیجه را به دیگران بگویید.

• در بارهٔ تصویر زیر صحبت کنید.

به دوستان بگو

هلال احمر یک مؤسسهٔ خیریه است که در حالات ضرورت، انسان‌های آسیب دیده را کمک می‌نماید. این مؤسسه به نام‌های مختلف یاد می‌شود.

لغت‌ها

شماره	لغت	معنا	شماره	لغت	معنا
۱	اسیر	گرفتار، بندی	۳	امداد	کمک
۲	پرستاری	غمخواری	۴	گوهر	اصل و نسب

در مورد هلال احمر چند سطر در کتابچه‌های خود بنگارید.

پنسل چگونه اختراع شد؟

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند و بدانند که قلم پنسل چطور اختراع شد.

۱. به نظر شما استفاده از پنسل چه وقت آغاز گردید؟
۲. از قلم پنسل زیادتر در نوشتن کدام مضامین خود استفاده می‌کنید؟

انسان نخستین بار که به نوشتن آغاز کرد از انگشتان خود استفاده کرد. بعد توسط (پر) بعضی پرنده‌گان، با رنگ بعضی نباتات نوشته می‌کردند. در انگلستان در سال (۱۵۶۴) میلادی یک سنگ نرم که به نام گرافیت یاد می‌شد، کشف گردید گرافیت نوع کاربن است که توسط آن خط و رسامی می‌شد. مگر استفاده از آن مشکل بود. به طریقه‌های مختلف از آن استفاده کردند تا آن که آسانترین راه را یافتند آنها گرافیت را در بین دو توت‌ه چوب گذاشته و می‌بستن هر چند این اختراع، نو شکننده بود و کمی دست را نیز سیاه می‌کرد، مگر با آن هم استفاده از آن آسان بود تا اینکه آهسته آهسته با پیشرفت علم این اختراع به شکل پنسل در آمد و امروز ما آن را به رنگ‌ها و شکل‌های گوناگون می‌بینیم و از آن استفاده می‌کنیم.

فعالیت ها

بخوان و بنویس

- متن درس را با آواز بلند بخوانید و کلمه‌های جدید را درست تلفظ کنید.
- جمله‌های زیر را در کتابچه‌های خود نوشته جاهای خالی آن را با کلمه‌های مناسب تکمیل کنید.
- * در در سال (۱۵۶۴م.) یک که به نام یاد می‌شد، گردید.
- * بار توسط خود

بشنو و بگو

- اولین بار انسان‌ها توسط چه می‌نوشتند؟
- سنگ گرافیت در کدام سال و در کجا کشف گردید؟
- نوشتن با پنسل چه فایده دارد؟

به دوستان بگو

در انگلستان در سال (۱۵۶۴) میلادی یک سنگ نرم که به نام گرافیت یاد می‌شد، کشف گردید که توسط آن خط می‌نوشتند و رسامی می‌کردند.

لغت ها

شماره	لغت	معنا	شماره	لغت	معنا
۱	کشف	پیدا کردن، آشکار ساختن	۲	طریقه	شیوه، روش

کلمه‌های جدید درس را در جمله‌های مناسب به کار برده و در کتابچه‌های خود بنویسید.

حکایت

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند به عددهای که زیر آن خط کشیده شده است دقت نمایند.

پرسش‌ها

۱. در تصویر چه می‌بینید؟
۲. نهال‌شانی در سرسبزی محیط زیست چه تاثیر دارد؟

یک روز فرید و حمید برای نهال‌شانی به شهر جلال آباد رفتند. دیدند که صدها نفر با بچه‌های مکتب یکجا نهال‌شانی می‌کنند. در این وقت فرید گفت: قاسم جان، پارسال در میله نهال‌شانی در شهر جلال آباد بیش از دو هزار شاگرد مکتب اشتراک نموده بودند که از آن جمله سه صد و بیست و پنج نفر آن از مکتب ما بود. ایشان از باغ چهار صد نهال با خود آوردند تا آن‌ها را در باغچه مکتب بنشانند. حمید پرسید: این نهال‌ها چه بود؟ فرید گفت: صد نهال نارنج، شصت نهال مالته، هفتاد نهال سیب، چهل نهال ناک و آلو بالو بودند و آن‌ها را در زمین‌های مکتب غرس نمودند.

هنوز دو ماه نگذشته بود که همه نهال ها سبز شدند و صحن مکتب ما بسیار مقبول و زیبا معلوم می شد.

فعالیت ها

بخوان و بنویس

- متن درس را با آواز بلند بخوانید و اعداد را در آن نشان دهید.
- چند جمله بنویسید که نشانه های نوشتاری در آن به کار رفته باشد؛ مثال:
- در کدام فصل نهال شانی می کنید؟
- چند سطر درس را روی تخته املا بنویسید.
- صورت درست کلمه زیر را مطابق آنچه در درس خواندید نشانی کنید:

غرس	غرث	غرض
-----	-----	-----

بشنو و بگو

- متنی را که خواندید در مورد چه بود؟
- عدد را تعریف کنید و چند مثال بگویید.
- نشانه های داخل چوکات را نام بگیرید:

!	؟	.	:
---	---	---	---

به دوستان بگو

نهال شانی باعث سرسبزی و شادابی وطن ما می شود؛ بنابراین هر شخص باید در نهال شانی سهم فعال بگیرد؛ زیرا نهال شانی برای حفظ محیط زیست ضروری است.

لغت ها

شماره	لغت	معنا	شماره	لغت	معنا
۱	غرس	نهال شانی	۲	صحن	حویلی

چند جمله در کتابچه های خود بنگارید که ضمیر و عدد در آن به کار رفته باشد.

تأسیسات اجتماعی

هدف: شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند و تأسیسات اجتماعی را بشناسند.

پرسش‌ها

۱. در تصویر چه می‌بینید؟
۲. به نظر شما چه چیزها را تأسیسات اجتماعی می‌گویند؟

برای رفع نیازمندی‌های کشور، دولت و حکومت ما کوشش می‌کند تا فابریکه‌ها، سرک‌ها، پل‌ها، مکتب‌ها، کودکستان‌ها، شفاخانه‌ها، دانشگاه‌ها را اعمار نماید. این‌ها همه چون به مردم تعلق دارند، به نام تأسیسات اجتماعی یاد می‌شوند.

مکتبی که در آن درس می‌خوانیم، شفاخانه‌یی که در آن تداوی می‌شویم، سرک‌هایی که از آن استفاده می‌کنیم، فابریکه‌های که برای ما لباس و وسایل ضروری را تهیه می‌کند و بالاخره مسجدهای که در آن به عبادت خداوند ﷻ می‌پردازیم، پارک‌هایی که در آن برای تفریح و استراحت می‌رویم، همه

تأسیسات اجتماعی اند که برای رفع نیازمندی‌های مردم تأسیس گردیده اند. ما شاگردان مکتب باید از این تأسیسات اجتماعی حفاظت نماییم و نگذاریم که کسی به این جاها صدمه و ضرر برساند؛ به گونه‌ی مثال: ما باید از نل‌های آب، سیم‌های برق و تیلفون به خوبی حفاظت کنیم و اجازه ندهیم، که شیر دهن نل آب را باز بگذارند و آب را بی‌جا مصرف کنند و به وسیله‌ی تارهای گدی‌پران به سیم‌های برق و تیلفون خساره برسانند.

فعالیت‌ها

بخوان و بنویس

- متن درس را بخوانید و کلمه‌های جدید را درست تلفظ کنید.
- چند سطر متن درس را روی تخته املا بنویسید.
- کلمه‌های زیر را در جمله‌های مناسب به کار برده و در کتابچه‌های خود بنویسید:
- * تأسیسات
- * صنایع
- * مکلف

بشنو و بگو

- از تأسیسات اجتماعی نام ببرید.
- از تأسیسات اجتماعی چگونه حفاظت می‌کنید.
- در گروه‌ها تقسیم گردیده پیرامون حفظ و نگهداری تأسیسات اجتماعی صحبت کنید.

به دوستان بگو

تأسیسات اجتماعی برای رفع نیازمندی‌های مردم تأسیس گردیده اند.

لغت‌ها

معنا	لغت	شماره	معنا	لغت	شماره
هنرهای زیبا، کارهای دستی	صنایع	۴	دور کردن	رفع	۱
زیان کردن، ضرر رساندن	خسارت	۵	بنیاد کردن، بنا نهادن	تأسیس	۲
			مسئول و مأمور شدن به انجام کاری	مكلف	۳

ترانه معارف

افغانستان ما
جان و جهان ما
ای هست و بود ما
ای تارو پود ما
اهل معارفیم، تعلیم کارما
علمست شعار ما، بس افتخار ما
بدخواه ظلمتیم
ضد جهالتیم
در کسب معرفت
با عزم و همتیم
اهل معارفیم، تعلیم کارما
علمست شعار ما، بس افتخار ما
ما کار می‌کنیم
پیکار می‌کنیم
بار دیگر ترا
گلزار می‌کنیم
اهل معارفیم، تعلیم کارما
علمست شعار ما، بس افتخار ما
بدگر نظر کند
باری به گلشن
شرمنده دشمن
از آهین تن
اهل معارفیم، تعلیم کارما
علمست شعار ما، بس افتخار ما
حافظ ترا خدا
ای مهد آریا
اینست روز و شب
مارا همین دعا
اهل معارفیم، تعلیم کارما
علمست شعار ما، بس افتخار ما

سید محی الدین راعی

